

XVIII. ÉVFOLYAM

22. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

AUGUSZTUS 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:

PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:

MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő, negyedévre 3 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A vörös kakas.

Hét szük esztendőnek nyomasztó gondjai, keserves nélkülözései után végre ránk köszöntött a bibliai könyörületés hét bő esztendő elseje.

Szépen megnőtt, szépen meghizott az aranysárga, dúsan rengő kalásztenger és sűrű, tömött keresztekbe vagy emeletnyi asztagokba rakva csupa biztatást hirdető Csonkaország kifosztott, megtépelt népének.

Idei termésünk millió és millió métermázsával jobb, mint az elmúlt évi volt. Ehes szájak, amelyeknek eddig szükösen jutott az életet jelentő kenyérből, most mosolyra nyíló ajkakkal suttojják el a hála és köszönet fohászatát.

A föld megadta az idén, amit csak megadhatott, most a mi dolgunk, hogy féltve vigyázzunk arra, amit megkimélt a jég, amit a sáska, szipoly nem tarolt le, de amit elvehet tőlünk valami: a tűz, a vörös kakas.

Aratás után izzó gyomru, szikrázó torku gépek lepik el a tanyákat. Itt is, ott is felhangzik a gépdongók bűgása.

Egész tanyavilágunk egy roppant tüzfészek ilyenkor s kínálva kínálja magát annak a kicsinyke szikrának, amitől tanyák, vidékek, egész ország reménye lángbaborulhat.

A kánikula perzselő forróságában, tikkasztó hőségében elég egy gondatlanul eldobott égő gyufaszál, egy cigarettavég, egy kipattant szikra a tanya kéményéből, a szabad tüzről, a cséplőgép torkából és előnti a láng egy esztendő szorgos, aggódó-reménykedő munkájának gyümölcsét.

Száz tüzeset közül talán egy vagy egy sem akad, amit lelkiismeretes előrelátással, a kellő rendszabályok betartásával és önfegyelméssel elkerülni ne lehetett volna. Számtalan tapasztalat bizonyítja ezt. Tudja a lakosság apraja-nagyja, szegénye, gazdagja s mégis valami érthetetlen, eleget nem ostromozható indolencia, könnyelmű gondatlanság jellemzi a lakoságnak a tüzendészethez való alkalmazkodását.

Nem veszik elég komolyan az emberek ezt a veszedelmet. Senki sem gondol arra, hogy éppen az a gyufaszál, pont az a cigarettavég, amit ő eldobott, okozzon tüzvészt. Akárhány gazda, munkás szinte megsértődnek arra a feltevésre, hogy éppen az a gabona lobbanhat lángra, amelyik az övé, amelyik körül ő foglalatostokodik. A másé, hát az esetleg igen. De az övé? Kár is azzal a vizes hordóval és más tüzoltó

előkészülettel időt tölteni, bajlódni, mikor a gép szája önti a buzát, csak gyözzék zsákokba eregetni.

Sok hanyagsággal, közönnyel, érzéketlenséggel és elbizakodottsággal találja magát szemben a csendőr, amikor a tűzveszély meggátlása érdekében kiadott rendelkezéseknek érvényt akar szerezni. Intelme sok helyt süket fülekre talál, ellenőrzése pedig nem egyszer kényelmetlen és kellemetlen az ellenőrzötteknek.

A kötelességét ismerő járőr azonban ezzel nem törődik s minél nagyobb a közöny, a hanyagság, annál fokozottabb és gyakoribb az ellenőrzése.

Most, amikor a nemzet javát a vörös kakas fenyegeti legközelebről, jobban rajta kell felejtetni a szemet, mint azt általában évközben tesszük. A csendőr mindig oda irányítsa a legtöbb figyelmét, gondoskodását és energiáját, ahol arra momentán a legnagyobb szükség van, ahonnan a közös érdeket pillanatnyilag a legnagyobb veszély fenyegeti.

Kötelességtudó járőr nem elégszik meg azzal, hogy a cséplőgép munkájában gyönyörködő gazdától megkérdezi, hogyan fizet a buza, hanem annak is utána néz, vajjon gondoskodtak-e mindenről tűzveszély esetére. Nem elégszik meg a gazda megnyugtató válaszával, hanem meg is győződik arról. Figyelmezteti a munkásokat is. És ugyanezt teszi gondosan, figyelmesen az összes utjába kerülő tanyákon. Ma, holnap és holnapután, minden alkalommal, mindaddig, amíg arra szükség van.

Ha a cséplőgépek körül és a behordásra váró gabonakeresztek között portyázó járőrök lelkiismeretes végzik a kötelességüket, ha lépten-nyomon, kimélet nélkül ellenőrzik a tüzendészeti szabályok betartását, akkor az ujságok hasábjain nem kell a vörös kakas garázdálkodásairól fájo szívvel híreket olvasnunk. A csendőrijárőrök keresztül-kassul behálózzák az egész országot, rájuk vár e téren a legnagyobb, legérdemlegesebb hivatás.

Nem baj, ha a sok faggatásra és ellenőrzésre zsörtölődik is egy kicsit a gazda. Amikor már megtárban terül a buza és a munka láza lecsitult, hálás szívvel gondol vissza a csendőrijárőrök sok figyelmeztetésére és a komoly, néha bizony kényelmetlenségekkel is járó ellenőrzésekre. Különben is könnyebb egykét gazda zsörtölődését elviselni, mint egy fedél nélkül maradt tanya népének a jajveszékelését hallani.

A termőföld áldása, a magyar buza betakarítása terén ez a mi dolgunk, kötelességünk, hivatásunk. A magunk asztalának kenyerére is vigyázzunk ezzel s amikor megtörjük a mindennap kenyerét bizony jól fog esni a tudat, hogy a magunk porcióját forró nyárban végzett lelkiismeretes szolgálattal érdemeltük meg. Amikor a forró napsütésben nem az árnyat és hűs vizet kerestük, hanem a — tüzet vigyáztuk.

Az új Kbtkv. tervezetéről.

Irta: Dr. CZIÁKY FERENC hadbíró őrnagy.

(3. közlemény).

Tervezetünk VII. fejezete a »fegyelem és rend elleni büntettek és vétségek« fogalmi körével foglalkozik. Ezen gyűjtőelnevezés alatt több, különböző cselekmény van egybekapcsolva, amelyeknek — bár tárgyuk, jellegük és elkövetési módjuk egymástól eltérő lehet — meg van azon közös jellemvonásuk, hogy közvetve vagy közvetlenül a katonai fegyelmet, a szolgálatrendet sértik vagy veszélyeztetik.

Az ezen fejezetben levő cselekmények közül a 125—131. §-ig bezárólag felsoroltaknak közös jellemvonásuk az, hogy azoknak alapja a nemzetközi jogban gyökeredzik. Ez közelebbről azt jelenti, hogy ezek a törvénytervezetek olyan cselekményeket tesznek katonai büntetendő cselekményekké, mikre nézve a magyar állam nemzetközi jogi megállapodás formájában arra kötelezte volt magát, mikép a kérdéses deliktumokat büntető rendelkezés alá fogja vonni és hadseregét ezen cselekményektől eltiltja.

Mi, a ma sok tapasztalaton átment fiai, a világháboruban láthattuk azt, mikép az ellenségeskedés kitörése után is, az egymással szemben álló felek között is voltak bizonyos formák, amik be lettek tartva, a hadifogságban is körülvelt bennünket védő lepelként a nemzetközi jog és habár nem bizonyult tökéletes biztonságot nyújtó menedékhelynek, mégis sokszor érezhettük jótékony hatását. Láthattuk továbbá, hogy az ellenséges felek egymás közt parlamentérek útján, közvetlenül, továbbá a semleges államok útján közvetve

érintkezést tartottak fenn. Hogy ez a csekély értékű nemzetközi jog mit jelentett az egyes harcosra nézve, azt akkor kezdte értékelni, amikor hadifogságba jutott, ha az ellenség kórházába került; ha sebesültként fekve maradt az ellenség hatalmas körébe tartozó harctéren.

A nemzetközi jog azonban megkívánja a viszonyosságot, ez ennek a jogrendszernek alaptétele és éltető eleme.

A világháború kitörésekor nem létezett egy olyan hatalom, amely a hadviselő államok felett állva, mint egy »civitas maxima«, mint egy »Überstaat« parancsolni tudott volna a hadviselő államok felett állva, mint egy »civitas maxima«, mint egy »Überstaat« parancsolni tudott volna a hadviselő feleknek a tekintetben, hogy hadviselés közben a nemzetközi egyezményekben lefektetett, a nemzetközi erkölcs által helyesnek elismert szabályokat feltétlenül betartsák: a hadifoglyokkal emberségesen bánjunk, dum-dum lövedékeket, mérges gázokat ne használjanak, a vereskereszt jogos oltalma alatt állókat ne bántsák stb. Így nem maradt más hátra, mint a hágai és genfi nemzetközi egyezményeken alapuló fenti tilalmakat a viszonyosság reményében igyekeztek az egymással szemben állt hadviselő felek betartani. Tették pedig ezt abban a reményben, hogy ezáltal ellenfeleikben is felkeltik a viszonyosság szükségességének érzetét.

Természetesen ezt a viszonyosság elvét gyakran ártotta a célszerűség, a hadi végszükség, helyesebben az ökoljog elve.

A magyar hadvezetőség azonban e tekintetben mindenkor elment a lehetőségek határáig, sőt azon is túl és ott is alkalmazta a hadviselés nemzetközi jogelveit, ahol és amikor alacsonyabb kulturájú ellensé-

Ne sikoltsatok!

Ne sikoltsatok!

*Összeszorított kemény ajkatokról
Ne hulljon erőtlen, gyáva panasz;
Rakjon reája nehéz bilincset
A dac.*

Ne sikoltsatok!

Ne könnyeztetek!

*Merevedjék a szemetekre
Hideg jege a könnynek.
És meg ne olvadjon a jég,
Csak majd ha a tavasz napjai jönnek.
Ne könnyeztetek!*

Ne szomorkodjatok!

*Arcotokat emeljétek az égre:
A nap fehéren, vakítóan ragyog
És megmozdulnak joró nyarától
Gyászos ravatalok.
Ne szomorkodjatok!*

Ne csüggedjétek!

*Bár a Kárpátok jagyos felete földje
Millió magyar honvédet takar
S rabláncra füzve másik millió:
Áll még Buda és él még a magyar.
Ne csüggedjétek!*

*Némák legyetek,
Mint akiket halálos járdalom
Marcangol és gyötör...*

Emelkedjék keményen a magasba

Millió magyar ökol —

És esküdjétek!

Mentes Mihály.

Mikor a bácskai csendőr megcsókolja a magyar földet.

Ha azok a hatalmasságok, amelyek az ezeréves Magyarországot oly könyörtelenül feldarabolták s amelyek most, a jól végzett munka tudatában a Népszövetség páholyából hirdetik a népek békéjét, látták volna, hogyan jött át a magyar határon Rozsics Pál, a szerb csendőr s hogyan csókolta meg a magyar földet, mint a szabadság földjét: talán mégis megváltoztatnák nézetüket és felfogásukat a sokszor emlegetett »magyar nemzetiségi kérdéstről«.

A neve: Rozsics, tehát szláv. Születési helye a Bácska, ahol szülei jómódu gazdálkodók voltak s abban a szellemben nevelték fiukat is, amelyben a jó béke világban a »bánjó« fiuk nevelődtek: három nyelven beszéltek, mint ahogy három színű a magyar trikolor is, de a három nyelv egy szivhez szolgált s egy érzésben olvadt össze: az édes haza lángoló szeretetében.

Szép, hatalmas, tagbaszakadt legény volt Rozsics Paja. Huszonnégy éves ifjusága, viruló életeréje ott ragyogott fekete két szemében, mint ahogy az értelem és a lelki nemesség is benne csillogott. Nem csoda, ha három évvel ezelőtt a sorozáson feltűnt a szerb őrnagynak a tagbaszakadt legény s mivel nemcsak a magyaroknál, de másutt is a »legjavából« válogatják ki a »csendőr anyagot«, azonnal besoroztatta Rozsicsot is s intézkedtek a »megfelelő«

geink részéről viszonyosságra nem számíthatott és amikor ez sokszor a hadicél rovására ment.

Már pedig, ha ez volt a mentalitásunk akkor, amikor egy nagyhatalomnak szerepkörét betöltő Monarchia társállama voltunk, mennyivel inkább be kell ezt tartanunk ma, amikor egy megcsönkített, lefegyverzett, kicsiny ország lettünk, akiknek az ereje az igazságunkban van és legélesebb fegyverünk a jog.

Ezek az állambölcseleti elvek és érzések hatják át és motiválják az új kbtkv.-ünk tervezetének alább ismertetendő törvényszakaszait:

125. §.

Az a katonai egyén, aki háborus viszonyok közt a nagyobb fegyveres erő összegyűlése által a lakosságban előidézett benyomás felhasználásával:

1. idegen ingó dolgot annak birtokosától vagy birtalójától oly célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa,

2. abból a célból, hogy magának, vagy másnak jogtalanul vagyoni hasznot szerezzen, harácsol vagy sarcol,

egy évtől öt évig, súlyos esetben öt évtől tiz évig terjedő börtönnel büntetendő; ha azonban az ingóságok értéke 60.000 koronánál nem nagyobb, a büntetés egy hónaptól egy évig terjedő fogház.

126. §.

Ha a tettes az előző szakasz esetében az ingó dolog elvétele céljából annak birtokosa, birtalója, vagy más jelenlevő ellen erőszakot vagy fenyegetést használt fegyelem és rend elleni büntett miatt a Btk.

XXVII. fejezetében a rablásra megállapított büntetések alkalmazandók.

A Btk. 349. §. 1. pontjában meghatározott büntetés akkor is alkalmazandó, ha a tettes a jelen szakaszban meghatározott cselekmény miatt volt már büntetve.

127. §.

Az a katonai egyén, aki háborus viszonyok közt oly idegen ingó dolgot, amely nem szolgálhat hadizsákmányul, a hadviselő felek bármelyikének harctéren maradt halottjáról, sebesültjétől vagy betegétől akár erőszakkal vagy fenyegetéssel, akár anélkül oly célból vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, egy évtől öt évig terjedhető börtönnel, súlyos esetben öt évtől tiz évig terjedhető fogházzal büntetendő.

Tiz évtől tizenöt évig terjedhető fogház a büntetés akkor, ha:

1. a tettes e büntett miatt, avagy rablás vagy zsarolás miatt már meg volt büntetve és emiatti utolsó büntetésének kiállása óta tiz év még el nem telt;

2. a cselekménnyel a szándékos emberölés kísérlete vagy súlyos testisértés is követtetett el.

Ha pedig szándékos emberölés is követtetett el, a büntetés életfogytig tartó fogház.

A szabadságvesztésbüntetésen felül a hivatalvesztés és a politikai jogok gyakorlásának felfüggesztése is kimondandó.

128. §.

Az a katonai egyén, aki az általa ejtett hadizsákmányt jogtalanul eltulajdonítja, hat hónapig, súlyos esetben hat hónaptól három évig terjedhető fogsággal büntetendő.

kiképzéséről. Szó se róla, a család ezt bizonyos mértékben megtiszteltetésnek vette, mert a csendőrfogalom nem volt új dolog előttük, hiszen a bátyja a régi világban Szabadka környékén lengette a kakastollat... Hej, be régen is volt az... De a nevelés csak nehezen akart sikerülni a bunyevác gyereknél. Ha járőrben mentek s a szerb csendőrök bizonyos mértékig szem előtt tévesztették a »szabályzatot«: Rozsics bizony megmondotta a maga véleményét és nem csinált abból titkot, hogy mennyire felháborítja az őrmesterének az a kijelentése, hogy:

— *A szerbnek minden szabad, de a magyar, a német az kutya, azt akkor nyuzhatod meg, ha akarod.*

Rzsics sehogysem tudott megbarátkozni ezzel az elvvel. De nem is akart. Hallotta sokszor az apja házában, hogy a magyarok idejében mennyire egyenlő mértékkel mérték mindenkinek s hogy a németnek, bunyónak éppen olyan szabadsága volt a hatóság előtt, akárcsak a magyar embernek. *A csendőrben, a magyar csendőrben minden nyelvű polgár az igazság, a becsület, az erény fő védelmezőjét látta mindenki s ha a jalu végéről jeltünt a kakastoll, csak a bűnös lelkiismeret remegett össze, de a tisztesség örült, mert érezte, hogy itt a védője, őrzője.*

De most!... Milyen változás!... Soha nem engedték Rzsicsot kettesben járőrszolgálatra, mindig hármásban mentek, mintha éreztetni akarták volna vele, hogy nem biznak benne. Egy ideig Bácskában, majd Szlavóniában teljesített szolgálatot a fiatal csendőr, aki boldog volt, hogy magyarok és németek között lehetett. Dehogy tett volna valami szabálytalanságot a nép ellen. Sőt mindig tiltakozott, valahányszor társai a magyarok, németek rovására akartak elkövetni valamit. Meg is adta ennek az árát Rozsics. Az őrmestere rátámadt. Talán bizony nem

is tartja magát szerbnek, hogy így védi a magyart, meg a »svábát«. Rozsics bizony kijelenti, hogy ő sosem volt szerb és nem is akar az lenni soha. Az őrmester éktelen dühbe jött erre. Neki támadt a fiatal csendőrnek s erővel be akarta bizonyítani, hogy a *Rzsics* névvel nem lehet más, csak szerb. Mikor Rozsics nem mutatott hajlandóságot a megadásra, megfenyegették, hogy lehelyezik Albániába. Meg is történt csakhamar, Rozsicsot *Nisbe* vezénylik, ahol »mint megbízhatatlan szlávot« külön kezelik s megkezdődik az az iskola, amelynek segítségével Rozsicsból Jugoszlávia számára egy új fanatikust akartak nevelni. De aki egyszer a Bácska levegőjét szivta, aki Szabadkát, Baját ismerte a magyar uralom alatt, az sehogysem tudott beleszokni a nisi környezetbe. Ahelyett, hogy közelebb férkőztek volna a Rozsics lelkéhez, szívéhez, mind jobban távolodtak attól. Pedig két és fél évig tartott ez az iskola. Két és fél év! Sok egy civil ember életében is, hát még egy csendőrében, akire a kötelesség teljesítése nagyobb terhet ró, mint bárkire másra. A legnehezebb beosztást kapta Rozsics Paja. Ezzel azonban mind nem törődött. Elviselt volna minden szolgálatot, ha a lelke nem lett volna beteg arra a gondolatra, hogy a hitével, meggyőződésével ellenkezőt kell cselekednie. E gondolat alatt összeroppant a teste. Beteg lett, hónapokig vonszolta magát. Végre a feljebbvalói is belátták, hogy a »bunyó« fiúból sehogysem válik ojtóanyag a nagyszerb álmok számára. Azzal az ürüggyel, hogy élelmiszert kell szállítania Belgrádba, haza küldték. És itt, a hosszú utban érlelődött meg Rozsics Pajában a szökés gondolata. Nehéz küzdelmek után Szabadkára kerül, majd járőrszolgálatra osztják be. Egy ilyen szolgálat után történt, hogy Rozsics nem jelentkezett többé. Kutatták, keresték, de hasztalan. Eltűnt, még pedig fegyverével, teljes

129. §.

Hat hónaptól egy évig, súlyos esetben egy évtől öt évig terjedhető büntetendő az a katonai egyén, aki:

1. az ellenség ellen a honvédségben tiltott harc-
eszközt vagy harcmódot alkalmaz vagy alkalmaztat;

2. a vöröskereszt jelvényével vagy oltalmával ellen-
ségeskedés előkészítése vagy kivitele céljával visszaél;

3. a vöröskereszt oltalma alatt álló egyénnel
szemben ellenségeskedést követ el vagy annak oltalma
alatt álló anyagot ellenségeskedés alkalmával pusztít
vagy rongál;

4. az ellenségeskedést annak dacára folytatja, hogy
a béke vagy fegyverszünet megkötéséről hivatalosan
értesült vagy a fegyverszünetnek vele hivatalosan közölt
feltételeit egyébként megsérti.

Ha a felsorolt szakaszok közül a 125. és 126. §-ok
rendelkezéseit közelebbről megvizsgáljuk, úgy a kö-
vetkezők tűnnek szemünkbe:

E cselekmények tulajdonképpen a polgári Btk.-ből
jól ismert lopás, rablás, illetve zsarolás bűncselekmé-
nyeit írják körül, ha azt a fegyveres erőhöz tartozó
katonai egyén háborus viszonyok közt követte el.

E cselekmény törvényes fogalmi körénél két igen
fontos nézőpont emelkedik ki: Az egyik a fegyveres
erővel szemben álló polgári lakosság kiszolgáltatottsága
és azon érzése, hogy ő a háboru következtében olyan
helyzetbe került, ahol a közbiztonság csökkent, az
allamhatalom oltalma és gondoskodása esetleg teljesen
megszűnt és az állampolgár a hadihelyzet szeszélyé-
ből egy ellenséges haderő uralmi körzetébe került,
ahol őt nem a jog és törvény veszi körül, hanem
csak az emberies érzés az, ami őt az ellenség hatal-
maskodása elől megvédheti.

felszerelésével együtt. Az történt ugyanis, hogy egyszerűen
átjött a határon s hátat fordított Jugoszláviának. Azonnal
jelentkezett a magyar hatóságnál.

Fegyverét átnyujtva, a földre borult és könnyezve csó-
kolta meg a földet.

— Nem tudok ott élni, nem tudok... Hiába ígérték
házat, földet, ha szerbnek vallom magam s ha engedelmese-
kedem. Nem tudtam megtenni... *Itt akarok élni, a magya-
rok között, akik sosem bántottak senkit se a nyelve, se a
vallása, se a nemzetisége miatt...*

Ez a szabadság földje itt, míg odaát... Jobb nem is
beszélni róla... *

Eddig van. Egyszerű katonaszökevény, — mondhatnák
sokan — amilyenből mindenütt akadt nem is éppen kevés
s akinek okos ember nem tulajdonít semmiféle fontosságot.
De a Rozsics Paja esetében nem is az a jelentés, hogy
egy ember, egy katona, jön át és menekül az embertelen
bánásmód elől, hanem az, hogy egy »szláv csendőr« mene-
kül abból a paradicsomból, amelynek létrehozásáért egész
Európának kellett lángra lobbannia. A Rozsics Paja esete
fényes igazolás amellett, hogy milyen messze esik az elmé-
let a gyakorlattól s hogy mennyire igaztalanul vádolták a
magyarokat a nemzetiségek elnyomásával. Mert minden elő-
fordulhatott a régi magyar birodalomban. Előfordultak bizo-
nyára katonai szökések is. Csak egy nem fordult elő soha:
*Hogy egy csendőr, egy magyar csendőr jegyveresen szö-
kött volna át a határon...* Még ha a csendőr nem is volt
magyar származású... Hátha még magyar volt!... Mint
ahogy szláv Rozsics Paja, aki most már tul van minden
kétségen, mert álláshoz is jutott Baján, ahol bizonyára
jobb dolga lesz, mint *Nisben*, a nagy szláv álmok e kiet-
len s félreeső darázs-fészékében...

— nos.

A másik nézőpontból azt láthatjuk, hogy a háboru
következtében a legnagyobb erőfeszítéseknek, a leg-
nagyobb nélkülözésnek és szenvedésnek kitett fegy-
veres erő egyes osztagainak vagy egyéneinek jogellenes
cselekményeit másként kell elbírálni, mint a közön-
séges békeviszonylatokban jogtalan vagyonszer-
zés céljából elkövetett cselekményeket.

Itt felvetődhetnek még a következő kérdések is:
Meddig jogosultak a háboruban a katonai egyé-
nek által eszközölt úgynevezett »rekvirálások«; hol
végződnek ezek jogosságainak a határai és hol, mikor
lesz cselekményük büntetendő cselekmény?

A határt a szándék választja el. A háboruban
a lövészárokban fagyoskodó katonától nem követel-
hetjük azt, hogy megfagyjon, sőt az államérdek azt
kívánja, hogy egészségére vigyázzon, mert csak egész-
séges katona lehet erős és védhető. Epp ez okból,
ha például a katonák a lövészárkok fűtése céljából
egy, a hadállásokhoz közel lévő elhagyatott — vagy
hár esetleg lakott — házból egy a tulajdonosra nézve
életszükségleti cikket nem képező vaskályhát átvételi
elismervény mellett ideiglenes használatra elvisznek és
azt melegedés céljára használják is, cselekményük élet-
fenntartásukat célzó jogos cselekmény lesz, melynek
jogalapját a hadi helyzetből folyó végszükségjog adja
meg.

Abban a pillanatban azonban, amikor a kérdéses
idegen ingó dolgot — mondjuk a példánkban említett
kályhát — jogtalan eltulajdonítási szándékból jogtalan
vagyoni haszon szerzése végett veszik el, e pillanattól
kezdve cselekményük büntetendő cselekménnyé lesz,
melyet csak a különleges helyzetre való tekintettel
nem veszünk lopásnak vagy zsarolásnak, hanem fegyve-
lem es rend elleni büntetettnek fogjuk nevezni és a
fent idézett szakasz szerint büntetni.

A kérdés elbírálása szempontjából — minősítés
tekintetében — nem fog különbséget tenni, vajjon a
felvetett esetben a káros magyar vagy ellenséges állam-
polgár volt-e, ez a kérdés csak a büntetés meg-
határozásánál eshetik latba.

A 125. §. 2-ik bekezdésében felhozott 60.000 koro-
nás értékhatár a tervezet e részének elkészítésekor
(1923-as) érték szerint veendő és a törvényben ennél
lényegesen alacsonyabb pengő érték fogja képezni a
cselekmény minősítésebeli határát.

Felvetődhetik az a kérdés, hát ha a fent vázolt
cselekményt egy, a hadrakelt sereg kíséretéhez tartozó
— de nem tulajdonképpen katonai egyén — követte el?

Nézetünk szerint ennek cselekménye a Btkv.-nek
a lopásra vonatkozó szakaszai szerint — de feltétlen
figyelemmel helyzete különlegességére — lesz elbírá-
landó.

A 127. §. a bajtársiasság ellen a harctéren súlyo-
san vétkező katonai egyént rendeli büntetéssel sújtani.

Hangsúlyoznunk kell, hogy nemcsak a hadvise-
lés erkölcsi szabályait magukban foglaló nemzetközi
egyezmények, hanem a Szolg. Szab. I. része szerint
is el van ismervé azon elv, mikép az ellenséges had-
sereg katonája is bajtárs, akivel szemben a bajtár-
siasság összes erkölcsi szabályai feltétlenül kötelezőkké
válnak abban a pillanatban, mihelyt sebesülten vagy
betegesen a harctéren maradt.

Miután e cselekmény jellegénél és természeténél
fogva diffamáló és elkövetője súlyosan vét a katonai
társadalom becsülete ellen is, ez okból a szakasz utolsó
bekezdése kötelezőleg rendeli el, hogy az ilyen esetek-
ben a rangvesztés is kimondandó.

A Tervezet 128. §-a a hadizsákmány védelmét célozza.

Arra nézve, hogy mi tekintetik hadizsákmánynak a vonatkozó nemzetközi megállapodások egy pozitív és egy negatív meghatározást nyújtanak és ily módon igyekeznek e fogalom tisztázásához hozzájárulni.

A pozitív meghatározás szerint a hadizsákmány az ellenségtől elvett vagy az ellenséges országban bárhol talált hadianyag, továbbá az ellenséges ország állami és más nyilvános pénztárainak készpénz és érték-papír készlete, valamint az ellenséges haderőtől elvett készpénz.

A nemleges meghatározás szerint nem képez hadizsákmányt az ellenséges hadsereg vagy az ellenséges állam polgárainak magántulajdona.

Az elmúlt világháború folyamán láthattuk, hogy ez a fogalom-meghatározás sokszor szenvedett sérelmet és hogy a hadizsákmány fogalmát a velünk hadat viselt államok kulturájuk és erkölcsi érzésük szerint mennyire más és másféleképen, egymástól eltérő módon, szűk vagy kiterjesztett értelemben magyarázták.

Mi e ponton sem kell, hogy szégyeljük magunkat.

A magyar hadsereg e vonatkozásban is megállja a nemzetközi erkölcs kritikáját.

A jelen alkalommal rá kell mutatnunk a 128. §-ból elének táruló azon az elvre, hogy a hadizsákmány az államot illeti és abból az azt zsákmányul ejtett katonai egyénnek vagyoni részesedési joga nincs. Az állam az olyan katonát erkölcsiekben jutalmazhatja meg, aki neki hadizsákmányt szerez, az azonban a modern hadsereg erkölcsi felfogásával összeegyeztethetetlen, hogy a hadizsákmány az azt szerzett katonáké legyen. Mert hiszen ebből a veszedelmes felfogásból olyan erkölcsi defektusok nőhetnének ki, amik fegyveres haderőnk fegyelmét és rendjét tönkre tehetnék.

A világháború folyamán gyakran felmerült azon óhaj, hogy egyes értéktelen, vagy relative kis értékű tárgyak az egyesek által méltányolást érdemlő esetekben *hadiemlék* gyanánt megtarthatók legyenek.

A háború közepétől, 1916. évtől kezdve e kérdés oly módon nyert szabályozást, hogy a honvédelmi (hadügy) miniszter engedélye volt kikérendő az ilyen hadiemlékek megtartásához.

A Tervezet 129. §-ában a hadviselésre vonatkozó és részben a hágai békeegyezményekben, részben az 1868-iki pétervári deklarációban kimondott nemzetközi jogi elvek nyernek büntetőjogi szankciót, míg a 130. és 131. §-ok ugyanilyen nemzetközi jogi elvet vesznek büntetőjogi védelem alá.

A 132—134. §-okban az ittasság elleni védekezés eszközeit látjuk. E kérdést különös fontosságára való tekintettel egy külön értekezés keretében óhajtom majd kimerítően megvilágítani.

A 135. §. a fegyelem és rend fenntartását célzó, általános jellegű parancs ellen vétőket bünteti, amikor így intézkedik:

»Egy héttől hat hónapig terjedhető fogház a büntetése annak a katonai egyénnek, aki a fegyelem és rend fenntartását célzó, másokat is kötelező parancs ellen cselekszik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik.«

Ezen szakasz alá vonandók az alábbi kisebb engedtlenségi esetek, a korcsmai tilalom áthágása, bizonyos tűzveszélyes helyiségben a dohányzási tilalom megszegése, hadifoglyokkal való tiltott érintkezés stb.

A 136. §. a zendülés fogalmi köréhez hasonló

cselekményt von a fogalmi körébe, amikor így intézkedik.

»Azt a katonai egyént, aki katonai ügyek vagy intézmények megbeszélése végett társait jogosulatlanul gyülekezésre szólítja fel vagy az ilyen ügyekben teendő felszólalásra vagy panaszra aláírásokat gyűjt, egy hónaptól két évig terjedhető fogházzal kell büntetni.

Az ily gyülekezésben, felszólalásban vagy panaszban résztvevők büntetése egy héttől hat hónapig terjedhető fogház.«

E szakasz megalkotásának szükségességét az elmúlt forradalmi idők szomorú tapasztalatai indokolják és így bővebb megvilágításra nem szorul.

A 137. §. a következőleg intézkedik:

»A házifogság megszegése egy hónaptól három hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.«

E szakasz beiktatása azért volt szükséges, mert — amint e tárgyra vonatkozó legelső értekezésünk során láttuk — a 13. §. a következő rendelkezést tartalmazza:

»A bíróság elrendelheti, hogy rendfokozatukban elítéltetésük után is megmaradó tiszték (hasonló állásuk) fogházbüntetésüket, ha ennek tartama egy hónapot meg nem halad, lakásukon tölthessék ki (házifogság).

A házifogság tartama alatt az elítélt nem hagyhatja el lakását és látogatásokat nem fogadhat.

Ha e tilalmat megszegi, a még hátralévő büntetést a fogházban kell töltenie. (137. §.)

Gondoskodni kellett tehát arról, hogy azon tiszték, akiknek méltányossági tekintetből a bíróság a fogházbüntetésüknek lakásukon kitölthetését megengedte és e kedvezményrel visszaéltek, kellő megtorlásban részesüljenek.

Végül a 138. §. kimondja, hogy a fegyelem és rend elleni cselekmények közül a 125—127. §-okban leírt és fentebb ismertett büntettek miatt — tekintettel ezek fontosságára — előzetes kihirdetés után rögtönbiráskodásnak van helye.

A VIII. fejezet a szolgálati büntettek és vétségek fogalmi körét adja.

E büntetendő cselekmény bölcséleti alapjait a következőkben találhatjuk meg:

A jogállam fogalma megköveteli, miszerint polgárainak személyes szabadságát, fizikai épségét, becsületét, otthonát és egész erkölcsi életberendezkedését intézményesen megvédje. Ez a védelem részben preventív célokat szolgáló közbiztonsági intézmények: csendőrség, államrendőrség stb. felállítása által, részben retorzív (megtorló) természetű büntetőjogi szabályokat tartalmazó törvények alkotása révén valósul meg.

Ezek a jogszabályok azonban csak akkor érik el a céljukat, ha tartalmuk nem merül ki csupán csak abban, hogy az állampolgárok egymás közti védelme körülírassék, hanem az állampolgárokat megvédi olyan személyek visszaélései elől is, akik mint »közhivatalnokok« az államhatalom megszemélyesítői és az állam végrehajtó hatalmi közegei.

Ilyen szabályok nélkül a hatalmi eszközöket nélkülöző békés állampolgárok lépten-nyomon ki lennének téve a hatalom birtokosai részéről az önkényeskedés lehetőségének.

(Folytatjuk.)

Van sok öreg, kinek haszonnal élt idejét néhány percre lehetne szorítani; van olyan ki rövid életben sok századon hatott keresztül,

Széchenyi,

Kriminológiai kérdések.

Irta: Dr. PANAJOTH-FEJÉR GYULA rendőriőtanácsos.

Egy ország boldogulását a jó törvények biztosítják. Napoleon Szent Ilona szigetén a következő kijelentést tette: »Az én dicsőségemet nem meríti ki az a negyven nyert csata, sem az a körülmény, hogy királyokra rákényszeríttem az akaratomat. Waterloo ki fogja oltani sok diadalom emlékét, az utolsó felvonás elfeledtetni az emberekkel az elsőt. De van valami, ami nem múlik el soha: az én polgári törvénykönyvem, az államtanásom jegyzőkönyvei, minisztereimmel váltott levelezéseim. Az én törvényem a maga egyszerűségénél fogva több jót tett, mint a régi törvények, az én tanítási módszereim, iskoláim, egy új generációt teremtettek, uralkodásom alatt csökkent, Angliában pedig ugyanakkor nőtt a büntettek száma.« Napoleon ezzel a kijelentésével gyönyörűen emelte ki a szellem hatalmát, amely a kard hatalmánál is nagyobb. A szellem hatalmát, amely jó törvényeket teremt, amelyek az emberek boldogulását elősegítik.

Nem minden törvény jó. Különösen a büntető törvénykönyvek hiányait tárja fel a mindennapi élet. Ugyszólván minden ország büntetőtörvénykönyvét döngeti a kritika, feltárva azok elégtelenségét a mindjobban elterjedő bűnözéssel szemben. Szinte ott vagyunk, hogy egész büntetőjogi rendszerünket tartjuk hibásnak, amely inkább megtorol, mint javít, amely lehetővé teszi, hogy egyesek a bűnözést életpályának tekintik, amely mellett következetesen kitartanak, annál inkább is, mert már nem is tudnak a megkezdett uton megállni, olyannyira taszítja őket a lelki kényszer a további bűnözésre. A bűnhullámok gigantikus módon való terjedése különösen Amerikában tűnik föl. Ott tanulmányozzák, hogy mi az oka annak, hogy a bűnözési hajlam oly hatalmasra nőtt. Az American Review of Reviews, newyorki lap, mely az amerikai folyóiratok és szemlék időszakonként való ismertetését adja, megállapítja, hogy az amerikai büntetőtörvénykönyvön nyugvó igazságszolgáltatás hatástalan, úgy a bűn megtorlása, mint megelőzése tekintetében. Ennek a fontos kriminológiai jelenségnek okát a következőkben látja:

1. Rossz a rendőrség szervezete.
2. A nyomozás tehetségtelen, jellemtelen, gyáva emberek kezében van.
3. Rossz vagy jó rendőrség mellett, rossz büntetőbíró-ság szervezete, esetleg rendszere.
4. Rossz a büntetőtörvénykönyv.

Az amerikai kriminalisták méltán megütköznek azon, hogy az Egyesült Államok évi gyilkossági száma 8000, holott az európai átlagos arányszámot véve csak 480 gyilkosságnak volna szabad előfordulnia. Az utóbbi tíz évben 85.000 ember pusztult el Amerikában erőszakos uton, több mint az Egyesült Államok részéről a világháborúban elesettek száma. A lopás businesszé (üzletté) fajult, az évenként elidegenített javak értéke nem kevesebb, mint három billió dollár, beleszámítva a biztosító társaságok tolvajait. Az autólopások kárértéke sok millió dollár. (1926-ból való adatok.)

A Harvard Law School egy tanára az amerikai büntetőtörvénykönyv válságáról beszél, amely azért állt elő, mert az a múlt század első feléből való mezőgazdasági országnak készült, közben pedig az ország társadalma városi ipari jellegű lett. A lakosság, főképp az amerikai esküdt, szinte a bűnössel rokonszenvez, a jogi formulákat nem szereti, hazugságokra meghatódik és a vádlott vakmerősége elfogódottá teszi. Az amerikai néplelket képviselő esküdt magatartása szinte közömbösíti a bűnügyi rendészet munkáját

az igazságszolgáltatásban. Azért szükségesnek tartják az esküdtszékek eltörlését. Egy amerikai törvényszéki bíró azt mondja, hogy hármát lehet tenni egy ellen arra, hogy az amerikai gyilkos elkerüli a letartóztatást. Ha mégis letartóztatják, husz egy ellen arányban nem sikerül a bizonyítás, de ha mégis eredményes volna, száz egy ellen arányban elkerüli a halálbüntetést.

St. Louisban egy év alatt 149 emberölés fordult elő, de csak 25 büntetés. 2701 betöréssel szemben 107 büntetés; 2075 rablással szemben 35 hintelés. Itt a büntetéstől való megszabadulás esélye úgy viszonylik az elkövetett gyilkosságok számához, mint 5 a 6-hoz. 90% valószínűsége van az amerikai büntettesnek arra, hogy nem fogják el, ha elfogták 80% a valószínűsége annak, hogy nem büntetik meg.

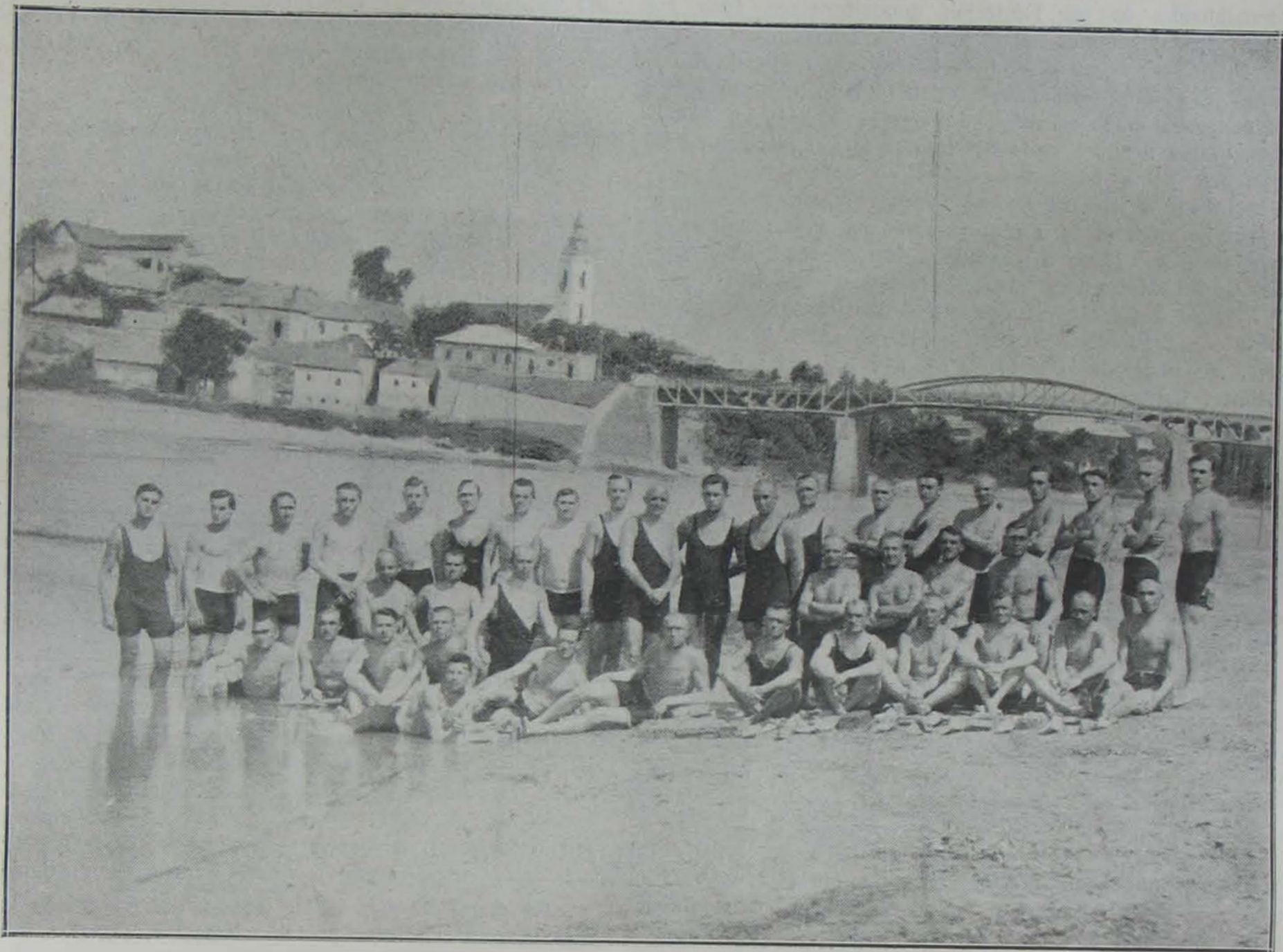
Az amerikai büntettáradatot sokan a szesztilalomra vezetik vissza, mert az iránta való tiszteltetés az öregek részéről megingatja a fiatalok törvénylisztetét. Az államok, városok, sőt még a szövetségi kormány is foglalkozik a bűnözés problémájával és egy Nemzeti Bűnügyi Bizottság (National Crime Commission) állandóan ülészik. Vizsgálják, melyek azok a szociális nevelési és ipari körülmények, melyek a bűnözést ösztökélik és annak termékeny talajt adnak. Megállapítják, hogy a korábbi időkben is voltak ily bűnhullámok. Egyes büntetettfajtákban Newyorkban határozottan szaporulat van. A pisztolyos bandita, amint zsákmánya elrablása után autójába veti magát a fordulónál, a newyorki ember előtt megszokott jelenség. Egyesületek alakulnak a bűnözés ellen. Ilyen a sok közül Chicago Crime Commission. A megtámadott és a támadástól féltő üzletemberek szembefordulnak a minden oldalról fenyegető bűnáraddal szemben, azzal az elhatározással, hogy gátat vetnek neki.

Az Egyesült Államok kormánya szintén foglalkozik saját hatáskörében ilyen bűnügyi tanulmányokkal. Coolidge elnök irányítása mellett Labor Davis titkár foglalkozik különösen az idegenek bűnügyi viszonyaival. A Nemzeti Bűnügyi Bizottság munkája a lehető legalaposabb. Mindenekelőtt a statisztikai anyagot állapítják meg. Eddig nem volt. Tudniok kell, hogy az Egyesült Államok területén hány rablás történt, hány gonosztevőt tartóztattak le, hányat helyeztek szabadlábra kezesség mellett és hányan éltek vissza a kezességgel. A kezesség ügye magában véve is érdekes tanulmány. A becsületszóra és próbára szabadon bocsátottokról és a megkegyelmezettekről is pontos adatokat keresnek. Főgondjuk, hogy a közvéleményt a rendőrhatalóságok támogatására hívják fel és felrázzák.

Argentiniában is jelentkezik a bűnhullám. A buenos-airesi rendőrség a káros politikai befolyás következtében már nem áll hivatásának magaslatán. Szenzációs, súlyos bűntények nyugtalanítják a közvéleményt. 1923-ban 5173 egyén követett el tulajdon elleni büntetést, ezek közül a rendőrség azonban csak 984-et tudott kézrekeríteni. 4189 tolvaj tudta magát az igazságszolgáltatás alól kivonni.

Kétségtelen azonban, hogy Argentína fővárosának kriminológiájában az Egyesült Államokból importált filmek nagy szerepet játszanak. A revolveres és más egyéb brutális támadások óriási szuggesztív hatást fejtenek ki azokra, akikben a gonoszságra való hajlandóság megvan. A nagyközönség, amely gyönyörködik az etajta filmprodukciókban, a valóságban elkövetett bűntényeket enyhült színben látja. A bűnösben is filmhőst keresnek az emberek.

Ausztráliában a miniszterelnök speciális mandátumot kért a kommunista propagandisták és egyesületek torkonragadására. Ezt a törvényjavaslatot már bizonyára meg is szavazták. A törvényjavaslat minden olyan egyesületet törvény-

A sárospataki csendőriskolánál július 2-ától szeptember 25-ig 4 turnusban, 3—3 hetes uszó és vizbőlmöntő tanfolyam van folyamatban. A kiképzés Okruczky Andor sárospataki testnevelő tanár vezetése alatt, az iskola keretében történik a Bodrog vizében. Képünk a július 21-én szép eredménnyel levizsgázott tanfolyam résztvevőiről készült csoportkép.

telennek minősít, mely szervezete és propagandája által forradalmi eszközökkel vagy szabotázs útján fel akarja forgatni az alkotmányt vagy a kormányzatot, vagy pedig az állam bárhol található vagyonának elpusztítására vagy megrongálására törekszik. Hogy pedig az ott lejátszódott hajósztrájkhoz hasonló esetek elő ne fordulhassanak a Crimes Bill a továbbiakban a komoly jellegű ipari zavarások esetére büntetéseket szab ki a sztrájkokban résztvevő, vagy azokat előmozdító mind olyan egyénekre, kik a közszolgálatot vagy a közlekedést megakadályozni törek-szenek.

Liberális körökben ellenzik a javaslatot és főképp a szovjet sir. A vélemény és egyesülés szabadságát féltik. De mi az az orosz büntetőtörvénykönyv ellenforradalmi §-hoz képest, amely azt mondja: Bármely olyan cselekményt, mely a Munkások és Parasztok Szovjetjének megdöntését, aláaknázását vagy tekintélyének rombolását célozza, továbbá mind olyan cselekmény, mely a nemzetközi burzsoáziának azt a részét óhajtja segíyezni, mely nem ismeri el a kapitalizmust helyettesítő kommunista tulajdonjogi rendszert és amely cselekmény ezt a rendszert blokádnak, kémkedés, sajtótámogatás stb., stb. útján felforgatni törekszik, halálbüntetéssel és vagyonelkobzással büntetettik, ellenben, aki aljas indító okból gyilkol, annak büntetése csak 8 évi szigorú elkülönítés.

Az angol belügyminisztérium kék könyvében az 1924. évre szóló bűnügyi statisztikai anyag igen tanulságos. A személyek elleni erőszakos bűntettek száma kevesbedett, a

szexuális bűntények száma ellenben emelkedett. Emelkedtek a boltbetörések, a rablások és csalások.

A törvényszékek a próbatörvény alapján (Probation of Offenders Act) 79.853 egyént büntetés nélkül szabadlábra helyeztek, bár különböző büntetlenítő cselekményekben bűnösöknek találták őket.

Az angol bíróságok általában a törvény intézkedéseit jóakarólag és kegyelemmel eltelve alkalmazzák. A becsületesség esetei szaporodásának oka az, hogy az emberek a háború által okozott általános elszegényedés ellenére is erővel törek-szenek fenntartani vagy még magasabbra emelni az életszínvonalat. 1924. évben az elítélt bűnösök száma 57.374. A megelőző négy év számai így következnek: 61.617, 61.355, 58.717 és 56.764. 1913-ban az elítélt bűnösök száma 63.269 volt, a megelőző huszévi, ötévenkénti átlag az 53.174, 53.833, 60.065 és 60.301 számokat adja. A lakosság szaporulatát is tekintetbe véve azt tapasztaljuk, hogy a bíróságok által elítélt bűnösök száma megkevesbedett, ellenben a rendőrség előtt ismeretessé vált bűntények száma kissé a háború előtti évek szintje fölé áll. A lopások növekedését a nehéz megélhetés magyarázza, a csalások a kereskedők becsületességében való hanyatlásra vezethetők vissza. Hogy a rendőrség előtt ismert bűntettek és az elítélt esetek száma között olyan nagy különbség mutatkozik, oka az, hogy a bűnösök egyre ügyesebbé válnak bűntetteik eltitkolásában. A büntetések ma általában enyhébbek mint hajdan és a bűnösök könnyebben térnek vissza a

társadalomba és ott folytatják gonosztetteiket. Igen sok bűnös egyént büntetés nélkül helyeznek szabadlábra.

Franciaországban a bűnözés következőkép alakul. A háboru óta kisebb delictumok miatt letartóztatottak száma tekintélyesen megnövekedett, de viszont a nagyobb büntetések száma némileg csökkent. Emiatt törvényjavaslatot terjesztettek be a börtönök csökkentése érdekében.

Nálunk a háborut követő időkben rengeteg bűncselekményt követtek el és a régi jogszabályok nem adtak módot arra, hogy a bíróság a megrögzött büntetéseket, akik kereset- és hivatásszerűleg bűnöznek, ártalmatlanná tehesse.

Ennek a felismerése vezetett a büntető igazságszolgáltatás egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1928. évi X. t. c. megalkotásához, melynek 36. §-a így szól: A bíróság ítélettel határozott tartamu szabadságvesztésbüntetés kiszabása nélkül szigorított dologházba utalja azt a büntetett, aki az élet, a szemérem vagy a vagyon ellen különböző időben és egymástól függetlenül legalább három büntetést követ el és a törvény értelmében halálbüntetés kiszabásának nincs helye, ha megállapítja róla, hogy az utolsó és az azt közvetlenül megelőző büntetést öt éven belül követte el és hogy bűncselekmények elkövetésén állandó hajlamot mutat (megrögzött büntetett).

Kétségtelen, hogy a büntetés csak eszköz a bűn leküzdésére, nem pedig megtorlására. A büntetés célja, hogy a bűnöst újból az igaz utra vezesse és az egyént annyira átalakítsa, hogy a jövőben a társadalom követelményeinek megfelelőleg viselkedjék. A büntetés tehát fogalmilag nem rossz. Közveszélyes, üzletszerűleg bűnözőkkel szemben azonban a relative határozatlan tartamu ítélet indokolt, amelyet a büntetésvégrehajtás korigálhat.

Az 1928. évi X. t. c. megnyugtatta a kedélyeket, de azért még mindig maradnak a kriminológiában nyílt kérdések, amelyek mind jogi, mind társadalmi szempontból a szakembereket és a közönséget egyaránt érdeklik. Ezekkel érdemes foglalkozni és felszinen tartásuktól ujitó gondolatokat és majdan a gyakorlati életben való használhatóságuk értékét megítélhetjük.

Más államok a megrögzött gonosztevőkkel szemben tovább mennek. Newyork a Baumes-féle törvény forszírozásával elérte azt, hogy legalább pillanatnyilag elrettentette a megrögzött bűnösöket. E törvény kimondja, hogy minden megrögzött bűnös, aki erőszakos büntetést követ el, még ha nem is gyilkolt, életfogytiglani fegyházzal büntethető a becsületszóra szabadságra bocsátás és megkegyelmezés kedvezményének minden reménye nélkül.

Angliában a testi fenyíték a büntető igazságszolgáltatásban jelentékeny szerepet játszik. 1925. évben az angol alsóház ülésén egy szocialista képviselő kérdést intézett a belügyminiszterhez, hogy azon 70 éves bűnösön, akit a bíróság 20 korbácsütésre ítelt, valóban végrehajtották-e az ítéletet. A belügyminiszter azt válaszolta, hogy szokványos bűnözőről van szó és a jelentések alapján semmi okot sem lát fennforogni, arra vonatkozólag, hogy az ítéletet ne hajtották volna végre.

A 9 farku macska, Cat of nine, amely drótvégekkel van ellátva az angol büntető igazságszolgáltatásban a szociológusok és büntető jogászok nagy bámulatára újból szerepelni kezd. Januárban egy pincemesterre (aki a háboruban tiszt volt az angol hadseregben) szabták ki fegyházbüntetés mellett a husz macskát. A pincemesternek az volt a bűne, hogy feleségével együtt kirabolta egy alkalmazottja nejét, még pedig a kirabolt nő halálát okozó körülmények között. Az indokolásban kimondta a bíróság, hogy a nagy számban fellépő erőszakos bűncselekmények megelőzésére igen célszerű eszköznek tartja a megostorozást.

Egy másik esetben a tussexi törvényszék egy rablóra,

aki megfélemlítésül fegyvert fogott egy vidéki kastély szolgáláira, ötesztendei kényszermunkát szabott ki. A vádlott gunyos tiszteletlenséggel vágta oda:

Nagyon köszönöm!

Az elnök változatlan hongon tette utána: — ... valamint husz korbácsütésre a kilencfarku macskával.

A hetykélkedő rabló álla menten leesett.

A londoni rendőrbíróságon sűrűn tettek panaszt anyák amiatt, hogy fiaik rendszeresen lopnak. A rendőrbíró behozatta a fiukat és minden lelkükrebeszélés helyett csak ennyit mondott:

— Ha még egyszer idekerültök...

Es megsuhogtatta egy rendőrrel a kilencágu macskát. A suhancok rémülten fogadoztak és azóta nem is volt panasz ellenük.

Februárban a manchesteri törvényszék is elhatározta, hogy az asszonyok és gyermekek ellen elkövetett erőszakos bűncselekmények esetében szabadságvesztésen kívül korbácsbüntetést is ki fog szabni.

Az angol bíróságok azért veszik elő ismét ezt a rettegett régi büntetőeszközt, mert a mult évben már Angliában is megjelent az Amerikából is jól ismert kiméletlen fegyveres rabló, aki célja elérésére nem törődik senki életével. Eddig büszkén hivatkoztak rá az angolok, hogy a britt rendőrnek nem kell viselnie fegyvert, akkora britt földön a törvénytisztelet. Az elmúlt esztendőben azonban véres merényleteknek lettek áldozataivá a betörőket és rablókat meglepő rendőrök. Ahelyett azonban, hogy a rendőröket fölfegyvereznék, a hatóságok a kilencfarku macskát élesztették fel pihenéséből. Egyszer már, a mult század hatvanas éveinek elején, nagy szolgálatot tett az eszköz az angol kriminológiában: teljesen megszüntette az 1863-iki nagy fojtogatási tömegjárványt.

Az angol alsóház 1925. március 10-iki ülésén a belügyminiszter az összes pártok helyeslése mellett a korbácsbüntetés behozatalával fenyegette meg a szerfelett megsaporodott zsarolókat, bár az eddigi angol törvény is eléggé komolyan veszi a zsarolást. Fegyházbüntetéssel bünteti és a 16 éven aluli tettes ezenfelül meg is vesszőzhet. De mindezeket a szigorú büntetéseket a kormány nem tartja elégszónak a zsarolások elfojtására és szükség esetén a korbácsbüntetés alkalmazására akar a törvényhozástól felhatalmazást kérni.

A kulturállamok Angliát, Chilet és még néhány kisebb kulturfokon álló államot kivéve, a testi fenyítéseket, a botbüntetést eltörölték. Nálunk az 1920. évi XXVI. t. c. 1. §-a egy évre ismét életre keltette. Az 1861. évi birói értekezlettel már csak a kihágásokra korlátozott s az 1871. évi LII. t. c.-kel eltörölt testi fenyítést bizonyos bűncselekményekkel szemben, amely a megátalkodottság, durva erőszakoskodás, mértéktelen nyereszkesedési vágy és a mások érdekei iránt való lelketlen érzéketlenség motivumaiból fakadnak.

E sorok nem akarnak a testi fenyíték alkalmazásának szószólói lenni, mégis rá akarnak világítani arra, hogy a kultura magas fokán álló Angliában azt bizonyos esetekben eredménnyel használják. A testi fenyíték kérdését nem lehet elég oldalról megvilágítani. Kétségtelen, hogy rendszeres alkalmazása az ideggyenge európaiaknál azt eredményezheti, hogy a nemi abnormitásra hajlók taborát megnöveszti, szadistákat nevel. Már most az a kérdés, hogy ez a félelem, illetve a várható hatás arányai olyan terjedelműek-e, hogy a testi fenyíték alkalmazásának veszélye nagyobb-e, mint a haszna?

A kínaiak nem civilizálatlan nép, mégis nálunk a rettenetes testi fenyítékek a sokféle változatu kegyetlen kivégzések, a napokig eltartó lassu halál nem mennek kegyetlenség számba? A mandarinok erőszakossága és a szociális

Képek a lengyel hadseregről: A varsói helyőrség csapatai szemlére várják a köztársaság elnökét.

viszonyok folytán mindig el kell készülnie a halálra. De öök sorsuk beteljesedését, sokszor az éh- és kinhalált, a legnagyobb lelki nyugalommal várják. Náluk a sok évezredes kultúra nem eredményezte a kegyetlen testi büntetések és halálnemek kiküszöbölését, mint a nyugati civilizált népeknél. Bár a sárga és fehér faj között nem lehet összehasonlítást tenni, mégis kétségtelen, hogy náluk a csupán hallásra is borzadályt keltő testi fenyítéseknek és kegyetlen halálbüntetéseknek kulturtörténeti jelentőségük van. A halál, a kínzás, náluk a mindennapi életnek eleme, sokszor sorsuknak a betetőzése.

Ha az oroszországi viszonyokat tartjuk szem előtt és keressük azokat az okokat, amelyek Miklós cár birodalmának és családjának sirját ásták, akkor arra az eredményre jutunk, hogy a bomlást nem a legkisebb mértékben okozta, hogy ő beteges hajlamu államférfiakkal volt körülvéve, akiknek az ország, sőt a külpolitika intézésében is döntő szavuk volt. Rasputin, az udvaroncok nagy része, Stürmer volt miniszterelnök, egy Galycin herceg által a XVIII. században alapított flagellans szerzetnek voltak tagjai. Ezek az elemek elhatározó befolyást gyakoroltak a cásra, cárnéra és az egész udvarra, vezető állásba jutni nélkülük nem lehetett. Hisz kétségtelen, hogy más országokban is vannak abnormitásra hajló emberek — a német császárt egy időben homoszexuális udvaroncok vették körül — de hogy az ország legmértékadóbb elemei az ilyenek táborából kerüljön ki, az egyenesen megdöbbentő. És ha az összefüggéseket keressük, akkor lehetetlen arra nem gondolni, hogy az autokrata Oroszországban, ahol a sokágu ólmos nagajka földesur, hivatalnok és katonai előljáró parancsára suhant meg a jobbágy hátakon, ettől még a

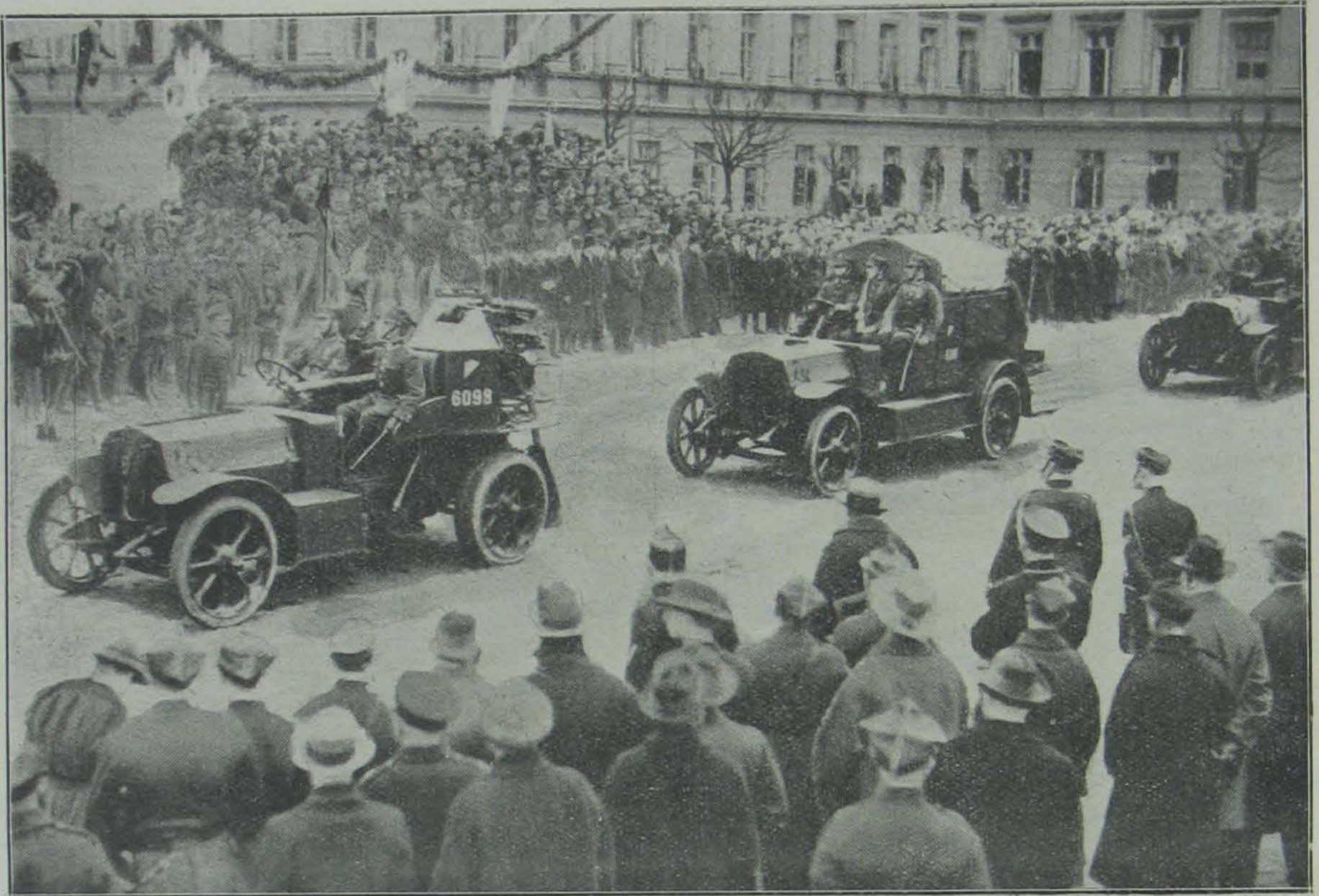
büntetést kiszabók idegei is megbomlottak a századok folyamán. Itt kétségtelenül összefüggést kell találni az országban divó fenyítési nemek és a felburjánzó sekszualis aberrációk között.

Nehéz kérdés a testi fenyítéknek a büntető igazságszolgáltatásban való alkalmazása és azt hiszem, hogy ennél a döntő szó az idegorvosokat kell, hogy illesse.

A kriminalisztikában más kérdések is előtérben állanak. Az Északamerikai Egyesült Államokhoz tartozó Idiana (1907. évben), Washington (1909. évben), Nevada (1911. évben) és azóta más számos amerikai állam a közveszélyes büntettek ellen radikális törvényeket hozott. E törvények nemcsak megengedik a közveszélyes büntettek határozatlan ideig (közveszélyességük tartamára) őrizetben tartását, hanem a javíthatatlan, lelkiileg rendellenes, szokásos büntetteknel a letartóztatás alatt a szaporodási képességet veszélytelen operációval megszüntetik, hogy hasonló utódaik ne lehessenek. Az európai büntető jogászok is mind sűrűbben foglalkoznak ezzel a kérdéssel és sokan szükségesnek tartják, hogy a gyógyíthatatlan testi vagy lelki defektusban szenvedőket sterilizációs műtétnek vessék alá, amely az utódok nemzését lehetetlenné teszi. Így ki volnának zárandók a szaporodásból a szokványos bűnözők, vagabundok, elmegyenge egyének részben műtéttel, részben asylatioval.

El kell ismerni az állam büntető hatalmának azt a jogát, hogy az ily egyének utódaitól a társadalmat megmentse. A német büntetőtörvénykönyv tervezete is elfogadja a sterilizációt.

Szükséges volna a nemi életnek törvényes intézkedésekkel való szabályozása is. Büntető szankcióval kellene sújtani a fertőzést, a csábítást. Szigorubb büntetésekkel volna

Képek a lengyel hadseregről: Repülőelhárító üteg elvonulása a köztársaság elnöke előtt.

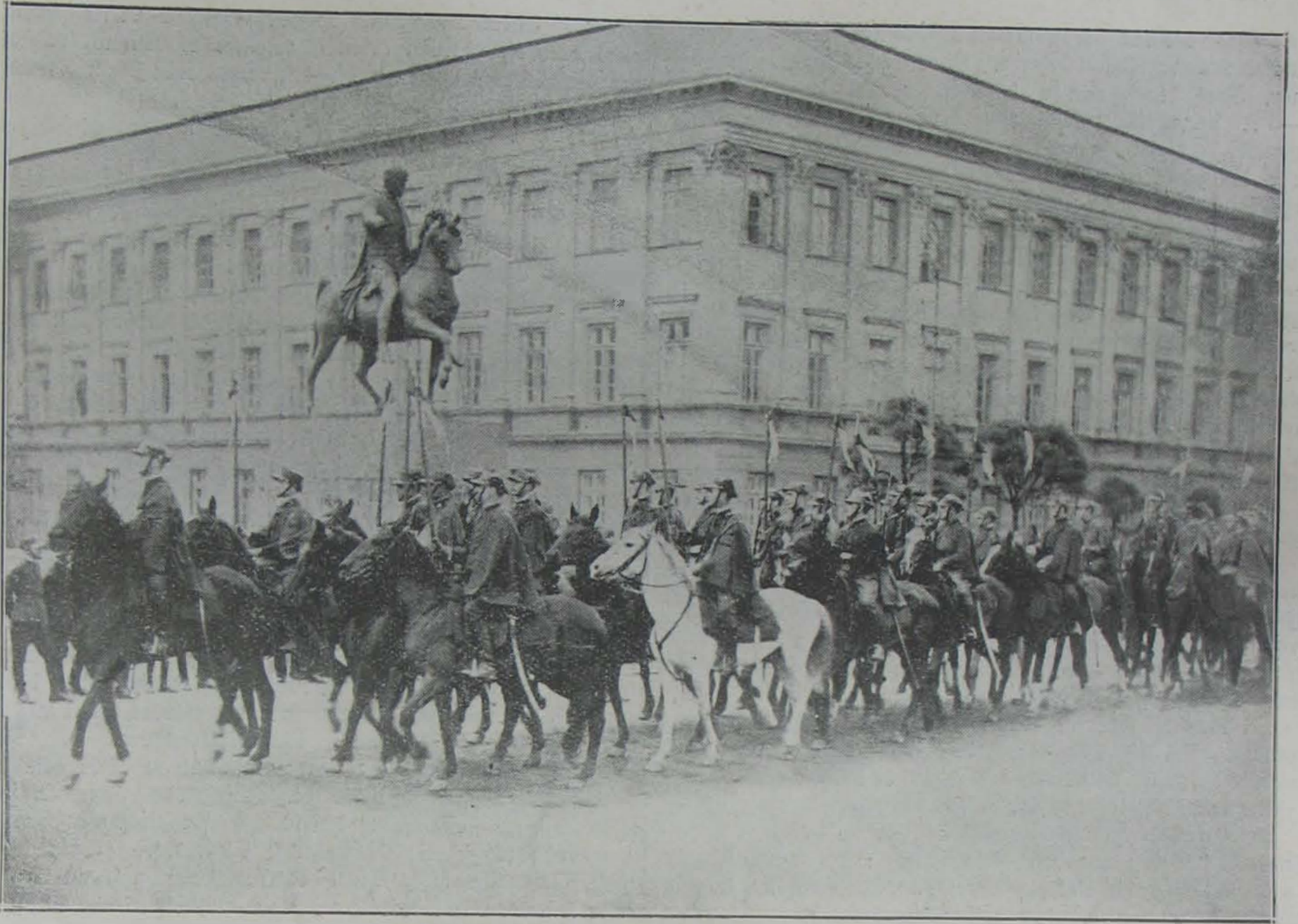
megtorlandó a leánykereskedelem, kerítés, perverzió és nemi erőszak.

Elsőrangú kriminalisztikai kérdés a kézi lőfegyverek ügye. Ezeket egy newyorki rendőrségi ujság határozottan emlíverő szerszámoknak nevezi, mert hisz vadászon például nem lehetne célszerűen használni. Kétségtelen, hogy a bűncselekmények nagy részét a kézi lőfegyverek birhatására lehet visszavezetni. A gonosztevők kézi fegyverrel indulnak utjaikra, részint védekező, részint támadó szándékkal. A gyilkosságok legnagyobb részét revolverlövés okozza. Ha vannak büntetőtörvények, amelyek a sterilizációt és aziliciót helyénvalónak tartják a szokványos bűnözőkkel szemben, hogy ily módon vételessék eleje további bűncselekmények elkövetésének, mennyivel egyszerűbb kérdés a lőfegyverek viselése, amely tulajdonképpen közigazgatási kérdés és amint időlegesen meg lehet szorítani, úgy egészen meg is lehet szüntetni a kézi fegyverek viselését.

Ha a bűnözés kérdését társadalmi szempontból mérlegeljük, lehetetlen meg nem emlékezni arról a romboló munkáról, amelyet a bolsevizmus nemcsak Oroszországban, hanem a világ összes államaiban végzett. Minden tradíciót, a történelmi multtal való összefüggést, kegyetlen, piros hóhérkézzel kiirtották és ennek folyományaként kriminalisztikájukban is oly elvek gyökereztek meg, amelyek szöges ellentétben állanak nemcsak a szerves fejlődéssel, hanem az emberi érzéssel és természettel. Egyéb állami berendezkedésük minden vonalon csődöt mondott és a forradalom összes ujtásait vissza kell csinálniok. Kétségtelenek voltak a parasztkérdés megoldásában olyan módszerhez fordulni, amely teljesen ellentétben áll a marxizmussal és egyértelmű az eredeti program teljes feladásával. Kénytelenek voltak a földbirtokosoktól elvett földet a parasztságnak örök tulaj-

donul átengendni, viszont az igazi proletárságot a fizetési kategóriákba helyezték. A nyugati államok a szociális jólét fejlődésében sokkal messzebbre jutottak, mint Oroszország, ahol milliók nyomorognak. De azért a szovjet Európa összes államaiban folytatja felforgató munkáját és az európai államok szinte tehetetlenül állanak ezzel a propagandával szemben. Ez propaganda-kriminalisztikai szempontból mindenesetre azt a meggyőződést kell, hogy megérlelje, hogy az államfelforgatókkal szemben, az eddigieknél még szigorubb büntetéseket honosítsunk meg. Mert ha ők támadnak, nekünk védekeznünk kell.

A bűnözés és alkoholfogyasztás közötti nagy összefüggés mindenki előtt ismeretes. Ennek a kérdésnek kétségtelenül jelentős társadalmi összefüggései is vannak. Amerikában a prohibíció a legfontosabb és legaktuálisabb kérdés. 1914. évben került először a kongresszusban szervezés alá. Az alkotmányhoz mint amendement akarták kapcsolni, de bár a szavazattöbbséget elnyerte, a szükséges kétharmad többséget nem tudta megkapni. 1917. évben keresztül ment a kongresszuson, de csak azzal a fenntartással, hogy ha az Unio 48 állama közül 36 két éven belül ratifikálja. Ez két év alatt meg is történt. A törvény az alkotmánynak részévé vált 1920 január 16-án érvénybe lépett. Nem tekinthető tehát a háboru vagy a háboru utáni idő hangulata folyományának. Kétségtelen, hogy a törvénynek végrehajtása a jelenlegi apparatussal szinte lehetetlen, bár sok millió dollárba kerül az országnak. 1925. évben a törvényszéki eseteknek kétharmada az alkohol elleni tilalom megszegésére esik. Rengeteg érvet lehet felhozni a törvény ellen, de az előnyei nemzetgazdasági szempontból különösen a nép alsó rétegeiben szembeszökőek. Erre vezethető vissza a kisemberek bankbetétjeinek gyarapodása, az olcsó családi házak

Képek a lengyel hadseregről: Katonai kiképzés alá vont egyetemi hallgatók lovas felvonulása.

növekedése, butorvásárlások, életbiztosítások és életstandard emelkedés. Kisember, ha akarna sem juthatna a drága alkoholhoz, a középosztálynál, ha néha ekszedál is, az alkohol élvezete nem válhatik vak szokássá, mert hisz szintén pénzkérdés. Ha a szervezetre és az akaratereire gyakorolt káros hatását tekintjük, csak helyeselni lehet, hogy ellene a törvény erejét és szigorát léptetik sorompóba.

A bűnügyi statisztika kimutatja, hogy azokon a napokon, amelyekre nagyobb alkoholfogyasztás esik, a bűnesetek száma jóval meghaladja az alkoholmentes napok számát. Az elkövetett bűncselekmény és a nagyobbfoku alkoholfogyasztás közötti pszichológiai összefüggést E. Kraepelin müncheni elmervos állapította meg. Kimutatta, hogy már egy félliter sör elfogyasztása a szellemi teljesítőképesség gyengülésével jár, mely a gondolkodást és egyszerű szellemi munkát lassítja. Butit. A közvetlenül előidézt bűncselekmény és részegség közti összefüggés más hatásokban mutatkozik. A kísérleti lélektan szerint, azt az izommozdulatot, amelyet bizonyos ingerre kifejtünk, reakciónak nevezünk. Az inger megnyilatkozása és az izommozdulati reakció között műszerekkel mérhető idő telik el, amely egyszerű reakciónál igen rövid, még jobban megrövidül, még kisebb mennyiségű alkohol elfogyasztása után is előidézi az inger felületes feldolgozását és önkéntelen idegmozdulatot. Erős alkohol-élvezet hatása alatt az időelőtti vagy téves reakció folytán harmadik személy inzultusa, megtámadása és más bűncselekmények következtek be.

Az alkohol az emberiségnek legnagyobb csapása. Sajnos, még nem mentek a köztudatba az alkoholnak az emberiség ellen végzett pusztításai. Dr. August Forel szerint az alkohol okozza a bűncselekmények felénél jóval nagyobb részét, a

férfi nem háromnegyed százalékánál nemi betegséget idéz elő, arra vezet, hogy az alkoholisták gyermekeinek nagy száma plastoptheorie (a sejtek romlása) által nyomorékká lesznek (törpék, idioták, stb.), megrövidíti az ember életét átlagosan 10 évvel és megtölti az elmeegógyintézeteket örültekkel. Ezenfelül a csökkent munkaképesség folytán elszegényedik a nép és azt természetesen elősegítik a korcsmákban alkoholra fordított kiadások. Az ivás további következménye az egyén életében a folyton terjedő butulás, amely minden szellemi kiképzést lehetetlenné tesz. Mindezek az okok az alkohol élvezetének korlátozását, sőt teljes eltiltását teszik indokolttá.

Folyó évi január hó 7-én a budapesti Itélőtábla új törvénykezési esztendejének megnyitó ülésén *Degré Miklós* dr. táblai elnök a szeszfogyasztásról és kriminilisztikáról a következőket mondotta:

— Hiszen a kriminologia már régen megállapította, hogy azokban az országokban, ahol a szeszfogyasztás csekély, nem nagy a kriminalitás sem. De a kriminologia megállapította azt is, hogy a bűncselekmények túlnyomó része szombati, vasárnapi és hétfői napon követtetik el. Mi ennek az oka? Az, hogy szombati és vasárnapi napokon a legnagyobb a szeszfogyasztás. Emellett a kriminologia vizsgálódása körébe vonta a bűncselekmények elkövetésének helyét is. És mi volt ennek a vizsgálódásnak az eredménye? Az a megállapítás, hogy a testi épség elleni bűncselekmények 66 és fél százaléka, tehát kétharmad része korcsmában követtetik el. Ez az adat világosan beszél.

— A második csoportba sorozom azokat az eseteket, amikor részegeskedő életmód szegénységet idéz elő, és a szegénység vissz a vagyon elleni bűncselekmények elköve-

tésére. A lopásoknak és rablásoknak jelentékeny része erre az indítóokra vezetendő vissza. Az ivással együtt jár a nyomor, amely felbujtója a bűnnek.

— A harmadik kategóriába aránylag kevesebb bűncselekmény tartozik, de ezek mutatják a legsivárabb képet. Ebbe a kategóriába azokat az eseteket sorozom, amikor a részegeskedő életmód a családtagokban oly elkeseredést szül, hogy a részegeskedő családtag ellen fordulnak. Sok családi perpatvar és súlyos bűncselekmény erre vezethető vissza.

— Ezek a tapasztalatok már évtizedek előtt azt a meggyőződést érlelték meg bennem, hogy ha a kriminalitás motivumai közül a szeszfogyasztást ki tudnók küszöbölni; akkor a rendőrhatalóságoknak, ügyészségeknek, büntető bíróságoknak a dolga nagyon megcsappanna, a letartóztatási intézetek pedig üresen maradnának. Ha el tudnók érni azt, hogy minden héten szombat déltől kezdve hétfő reggelig szesztilalom legyen ünnepnapokon, továbbá faluhelyen vásárokat, bucsukat alkalmával — akkor a kriminalitás rendkívül nagy mértékben csökkenne.

— Tisztában vagyok azzal, hogy ily nagymérvű szesztilalom létesítése nagy nehézségekbe ütközik. Amde ebben az irányban a törvényhozás az imént idézett törvény meghozatalával megtette az első lépést és én élénken remélem, hogy a törvényhozás nem fog megállani az első lépésnél, hanem tovább fog haladni a most megkezdett úton.

— A törvényhozás ott kezdi a védelmet, ahol a veszély a legnagyobb. A fiatal egyéneket veszi védelmébe. E védelem természetesen annál hathatósabb lesz, minél több korosztályra fog kiterjedni. A törvény a 18. életévet jelöli meg olyképp, hogy annál fiatalabb egyének részére létesít szesztilalmat. A törvény azonban feljogosítja a kormányt, hogy ezt a korhatárt a 21. életévig kiterjessze. Én remélem, hogy a kormány élni fog ezzel a felhatalmazással.

— Én tisztában vagyok azzal, hogy a többször idézett törvény célja tulajdonképpen nem a szeszfogyasztás korlátozása, hanem az ifjú egyéneknek a korcsma demoralizáló hatásával szemben való védelme. Amde ezt a célt a törvény részleges szesztilalommal igyekszik elérni.

— A törvényhozás mindkét házában a megnyilatkozása azonban határozottan biztató arra nézve, hogy a törvényhozás a kriminalitás elleni küzdelmet ott fogja felvenni, ahol a kriminalitásnak a főfészke van. Ezt a küzdelmet a büntetőjogászságnak támogatnia kell. És erre minden alkalmat fel kell használnunk. Mert ebben a küzdelemben egy jobb jövő csiráit lehet felismerni.

A mozgóknak az ifjúságra gyakorolt hatásáról érdekes megállapításokat közöl a népszövetség gyermekvédelmi bizottságának vitaanyagából a liga orvosi osztályának igazgatója Humbert. Szerinte a fiatalok büntetettek saját bevallásuk szerint a kalandorfilmeken nevelődtek bűnösökké és a fiatalság nemi eltévelyedéseiben is súlyos ránevelő tényező a mozi, hol fiúk és lányok ülnek meleg és zsongító atmoszférában órákig egymás mellett a sötétségben. Épp azért a gyermekeket nyilvános mozgók látogatásától el kell tiltani; inkább gondoskodjanak az iskolák tisztességes és valóban nevelőhatású filmekről.

De a filmek sokszor a felnőtteken is erkölcsileg mételező és romboló munkát végeznek. A mozgó színház még nem tekinthet oly nagy multra vissza, mint a színház és művészi lehetőségei még nyitva állanak; az a hatás, amelyet az emberiségre máris tett és tesz oly nagy, hogy arról tiszta képet alkotni ma nem is tudunk. Annyi bizonyos, hogy a látottak igen sokszor nem felemelik a lelkeket, hanem lerombolják azokat. Itt a színészek nagyszerű játéka a látványosságoknak oly gigantikus és szuggesztív erejű kereteibe van helyezve, hogy a közönség teljesen a film hatása alá kerül. Az a vakmerőség, amely a festői, zenei és drámai

alkotások határtalanságában megnyilvánul, a filmművészetet sem kerüli el. Minden értéket, amelyet elődeinktől örököltünk lomtárba dobni, minden erkölcsöt, szemérmét és régi szokást kipusztítani, ez az ismertető jele a mai nemzedéknek. Ez a vakmerőség az érzékiekben a legnagyobb. Az érzékiekben való elmerülés, a folytonos tuhevülés és az érzéki csodálat felkeltése utáni törekvés már nem nevezhető természetesnek és joggal mondhatta valaki, hogy olyan eltérés ez az emberi fejlődés útjáról, amelyet csak a francia forradalom direktor szakának tombolásával lehet összemérni. Ezek a jelenségek a kriminológust sem hagyhatják hidegen, mert a filmek nyomán jelentkező erkölcsi romlás a büntetőtörvénykönyv rendelkezéseivel is ellenkezésbe hozhatja az embereket. A jólétnek a felsőbb körök pazar életében való raffinált megnyilvánulási formái, a divatnak páratlan alkotásai a szegényebb embert is életnivójának emelésére ösztönzi és jövedelmével arányban nem álló luxus-kiadásokba kergeti. Ennél a veszéllyel talán még nagyobb a kalandorfilmek, amelyben a sorozatos bűntények úgy peregnek le, mint az ártatlanságnak képei és amelyek a kisebb intelligenciájú felnőtteknek erkölcsi serpenyőit felbillentik.

A háboru elijesztő hatása a fiatalok bűnözésének lényeges emelkedésében is jelentkezik. A fiatalok bűnösök problémája egyike a legfontosabbaknak. 1925. évben Franciaországban 36.000 fiatalok bűnöző felett ítélték a bíróságok és ezeknek éppen a fele már előzően is büntetve volt. 1916-ban 9 budapesti büntetőtörvényszék és pestvidéki törvényszék területén összesen mintegy 30.000 fiatalok bűnös került a bíró elé. A legtöbb államban az utolsó évtizedben akárhány tizenhét éven aluli már hetedizben vagy még többször kerül a büntetőbíró elé és igen sok helyen, különösen ipari centrumokban a fiatalok között hivatásos büntetett osztályok fejlődtek ki, amelyek garázdálkodásai új jogszabályok megalkotását teszik szükségessé.

Balogh Jenő jugtudósna «A gyermekvédelem és büntetőjog» címen tartott előadásában két jellemző jogtörténeti adattal világítja rá a fiatalokkal szemben követett büntetési rendszer jogtörténetét.

A XVI. század végén Amsterdamban a népbíróság tagjai nem alkalmazták a fiatalokkal szemben lopás esetén a törvényben előirt vérpádot, hanem inkább felmentették a fiatalok tolvajokat és letartóztatási intézetekben helyezték el őket. Ellenben Angliában 1833-ban felakasztásra ítélték egy 9 éves gyermeket amiatt, mert bottal betört egy ablaktáblát és az ablakon bemászva 2 penni értékű festéket lopott. Akkor a büntetési rendszerben még a fiatalokkal szemben is a megtorlás és elrettentés elve volt a döntő. Most a megmentés a jelszó, de ahhoz jó törvények és jó bírakra van szükség. De főképp arra, hogy az emberek, de különösen a nők tömörüljenek a veszélyeztetett gyermek megoltalmazására és megmentésére, amint ez az Észak-amerikai Egyesült Államokban »Leánykongresszusa« címen már megtörtént. Az államnak és társadalomnak is segítségére kell sietnie a fiataloknak, hogy az a romboló hatás, amelyet a háboru és az azt követő gyászos idők a fiatalságra gyakoroltak végzetes következményeiben enyhíthető és csökkenthető legyen.

A kriminológia nem hagyhatja figyelmen kívül azt a küzdelmet, amelyet a társadalom a leánykereskedelem elfojtása érdekében kifejt. Talán épp azért siet úgy a társadalom a magyar leányok oltalmára, mert hisz a leánykereskedelem melegágya az a nehéz gazdasági helyzet, amely

Aki némelykor nem érez többet s nem mélyebben, mint kellene, az bizonyosan mindig kevesebbet érez kellelénél.

Jean Paul.

Képek a lengyel hadseregről: Katonai előképző tanfolyamon résztvevő ifjak felvonulása.

ránk is nehezedik, a nőket és gyermekeket külföldi alkalmaztatásokra kényszeríti, ahol sokszor színházaknál vagy kabaréknál való elhelyezés ürügye alatt, rossz hírű mulatókba vagy nyilvános házakba kerülnek. A kriminológusnak tehát csatlakoznia kell ahhoz a küzdelemhez, annál inkább is, mert az ily szerencsétlen nők, ha netán még egyszer visszakerülnek hazájukba, mint erkölcsileg lezüllöttek igen könnyen a bűnözés útjára kerülhetnek. Másrészt még sokkal veszélyesebb módszereik is vannak a leánykereskedőknek, akik céljaik elérése végett semmiféle eszköztől nem riadnak vissza.

A veneriás betegségek elleni küzdelem is fokozott mértékben kell hogy érdekelje a kriminológust. Hisz a pathologikus terheltség az esetek igen nagy részében a lueszre vezethető vissza. A legveszedelmesebb betegség. Joggal mondhatta egy francia orvos, aki nem fél az Istentől, az féljen a syphillistől. A syphillistikusok és azok leszármazói igen könnyen és igen gyakran jutnak ellentétbe a büntető törvénykönyvvel, megmagyarázhatatlanoknak látszó bűncselekmények és a lelki degeneratis az utódokban igen gyakran a vér-bajra vezethetők vissza, éppen azért a kriminológiában az elmeszakértőknek elsősorú szerep kell hogy osztályrészül jusson, nehogy lelkileg betegekre túl nagy terheket rakjon a bíróság.

Ez a kérdés azonban már túlterjed témám körén és a kriminológiának azon kérdései közé tartozik, amelyek az egyént annak lelki szerkezetét és felelősségtudatát érintik.

Nem folytatom tovább azoknak a kérdéseknek a feszegetését, amelyek a kriminológiában dolgozatom bevezetésében körülírt szempontokból fontossággal bírnak. A fentiekben kiragadottak nemcsak a legaktuálisabbak, hanem egyúttal olyanok is, amelyek olvasóimat a legjobban érdeklik.

Az amszterdami olimpiász.

Amiket itt leírok, mindazt kisebb-nagyobb hiányosságokkal, töredékcikkekben hozták a napilapok is. A Csendőrségi Lapok olvasói közül azonban sokan vannak olyanok, kik szolgálati elfoglaltságuk következtében nem tudják a napilapok értesítéseit rendszeresen követni, de viszont meleg érdeklődéssel viseltetnek a sport iránt s akik bizonyára szívesen fogják venni, ha egy részletes tájékoztatást kapnak arról a nagy mérkőzésről, amely most Amszterdamban a nemzetek között fog lefolyni s ahova nekünk magyaroknak minden más fiainál dobogóbb szívvel kell figyelnünk, hogy repül-e s ha igen, hányszor repül a magyar lobogó a győzelmi árbócra, a világ minden nemzetének szemébe vágva, hogy a magyar tehetséget, magyar szívósságot nem lehetett még Trianonnal sem letörni.

A világháború előtt bennünket, magyarokat vagy egyáltalában nem ismert a külföld vagy csak közel szomszédjaink rosszakaratu megvilágításán és hazug propagandáján keresztül. Hogy ez most nem így van, hogy most a külföld figyelve, érdeklődése folyton fokozódik velünk szemben, abban nagy részük van derék sportoló fiainknak, kik teljesítményeikkel, sorozatos külföldi győzelmeikkel elismerést és hírnevet, nem egyszer csodálatot szereztek a magyar névnek.

A sport ma már nagyfontosságú tényező nemzetközi viszonylatban s kihatásaiban egy-egy nagy eredmény, teljesítmény talán mindennél értékesebb propaganda.

Amikor tehát az a maroknyi magyar az idegenben oly hatalmas államokkal méri össze erejét, melyeknél az összlakosság száma tizszeresen-huszszeresen mulja felül a

miénket, illő, hogy az egész ország lakossága szívből, gondolatban együtt legyen az augusztusi forró napokon azokkal az acélizmu, verejtékező magyar fiukkal, akik nem a maguk, hanem az egész nemzet dicsőségéért küzdenek.

Mi volt négy évvel ezelőtt a párisi olimpiászon?

Posta Sándor nyerte meg a kardvívás olimpiai bajnokságát és *Halász Gyula* révén világbajnokságot nyertünk a galambblövésben is. Szereztünk két második helyet és pedig *Keresztes Lajos* a birkózásban, *Somjai Elemér* pedig a pentatlonban. Összeredményünk révén előkelő helyezést értünk el a ranglistán, messze magunk mögött hagyva szomszédjainkat cseheket, osztrákokat, stb.

*

Mi lesz most? Mit hoz az amszterdami olimpiász? Vegyük sorra az egyes sportágakat.

Hogy a kellemetlenebb részén mielőbb túl legyünk, kezdjük ott, ahol egy csaknem biztos világbajnokságtól el kell esnünk.

Agyaggalambblövés: Négy évvel ezelőtt Párisban *Halasi Gyula dr.* megnyerte a bajnokságot a finn *Huberrel* és az amerikai *Hughessel* szemben. A nemzetközi olimpiai bizottság a céllovó versenyeket törölte az olimpiai programból. Talán azért, hogy a magyarok »kedvében« is járjanak valamivel.

Kardvívás: Azok, akik ismerik a világ kardvivóit, megállapítják, hogy az olimpiai elsőség kérdése elsősorban a három magyar reprezentáns *Gombos, Terstyánszky* és *Petschauer* közt dől el. A németek sokat várnak *Casimirtól*, legjobb kardvivójuktól, aki nagyszerű tehetség. A németek az 1924. évi párisi olimpiászon nem vettek részt. Erősen reménykednek az olaszok is, akik az egyéni versenyben különösen *Bini* és *Puliliban* biznak. Itália kardvivói abban reménykednek, hogy *Bini* nyeri meg a kardvivó bajnokságot. Reális körülmények között természetesen elsősorban a magyar kardvivók világbajnokságát kell várni. Ugyanez a helyzet a kardvivó csapatversenyen, ahol a *Gombos, Terstyánszky, Petschauer, Rády, Garai* és *Glykaisból* álló magyar csapat a favorit az olaszokkal szemben. A német kardcsapat nem igen szólhat bele a küzdelembe. Ilyen körülmények között tehát az amszterdami olimpiász kardvivó bajnokságain az olaszok és magyarok külön csatát vívnak. Komoly esélyei vannak még az egyéni bajnokságban *Ducret* francia vivónak és jó helyezésre számíthat *De Yong* holland kapitány.

Vízpoló: Egyike azon versenyágaknak, melyre az egész világ nagy érdeklődéssel tekint. A legnagyobb erőt a helyzet mai állása szerint itt is a magyarok képviselik. Négy évvel ezelőtt a párisi olimpiai vízpolót a franciák nyerték meg. Mi megvertük az angolokat, de a belgáktól az előző angol mérkőzéstől (háromszor kellett meghosszabbítani) holtrafáradt csapatunk szerencsétlen, irreális körülmények között játszva, vereséget szenvedett s kiestünk a további küzdelemből. Páris óta azonban igen megváltozott a helyzet. A magyar vízpoló sport rohamosan fejlődött és sorozatos győzelmeket ért el. Mindjárt a párisi olimpiász után a világbajnok franciákat a francia fővárosban 3:2 arányban legyőztük. Nagy szenzáció volt az akkor és a franciáknak nem maradt más védekezés hátra, azt mondták, hogy fáradtan álltak ki. Ez az érvelésük azonban nem sokáig tarthatta magát. A franciák Budapestre is ellátogattak és *pihentén* a legerősebb összeállításban álltak ki a magyarok ellen. Az eredmény az lett, hogy a magyar válogatott szemet gyönyörködtető játékkal 7:2 arányban legyőzte a világbajnok franciákat. Azután jöttek az Európa-bajnokságok. A magyar vízpolócsapat megnyerte a budapesti Európa-bajnokságot, majd tavaly Bolognában szerezte meg az Európa-bajnok címet. Legutóbb pedig válogatott csapa-

tunk Párisban újra biztosan 6:3 arányban győzött. A kétszeres Európa-bajnok most a világbajnokság elérésével akarja sikereit tetézni. Erre pedig minden reális alapja megvan. Kemény diót jelentenek a franciákon kívül a belga és svéd vízpolócsapat, de azt hisszük, ha a bíró és zsüri pártatlan lesz, akkor a vízpoló-torna befejezése után a piros-fehér-zöld lobogó fog lobogni az amszterdami győzelmi árbócon. Nem tudni semmit az amerikai és argentinai vízpolócsapatról. Ezek a múlt olimpiászon nem szerepeltek, most starthoz állanak. Amerika vízpolócsapatában a világ leggyorsabb úszói játszanak s állítólag elsorangu technikával is rendelkeznek. Tény az, hogy tőlünk nagyon tartanak s az amszterdami tréningjeiket olyan titokban, elbujva tartják, hogy nem lehet a nyomukra akadni. Hát majd elvállik, mi van a nagy titkolózás mögött?! Nem lehet figyelmen kívül hagyni az angol csapatot sem.

Birkózás: A harmadik fontos sportág, ahol győzelemre számíthatunk. A legnagyobb figyelem *Papp László* és *Keresztes Lajos* magyar Európa-bajnokok felé irányul. *Papp Lászlónak* a kisközépsúlyban a világ legerősebb birkozóival kell összemérni erejét. A finnnek *Kokkinen* győzelmét remélik, míg a dánok erősen biznak *Jakobsenben*. *Papp László* már mindkettőjükkel mérkőzött. Először kikapott *Kokkinentől*, azután pedig ő győzött. *Jakobsennel* viszont csak egyszer találkozott, de akkor a magyar bajnok győzött. *Keresztes Lajosnak* a finn *Westerlund* és az azt *Kaepnek* a legerősebb ellenfele. Többi birkozóink csaknem kivétel nélkül valamennyi súlycsoportban számíthatnak jó helyezésekre. Így *Zombori, Kárpáti, Szalai, Badó*.

Futás: Hamarosan elintézhethetjük, semmi esély! Legfeljebb, amint a legtájékozottabbak tudni vélik, talán valami kevés reménység helyezésre a négyszer százméteres stafétánál. A magyar sport egyik gyengesége, hogy a rövidtáv-futóink hanyatlottak. Nemzetközi atlétikai viadaloknál ezek hiányát érezzük legjobban, mert szinte szabály, hogy pl. olasz-magyar, német-magyar atlétikai mérkőzéseknél jóformán minden ügyességi számot megnyerünk és minden futó számot elvesztünk. Ezzel persze a pontoknak kb. felét is.

Magasugrás: *Késmárki, Orbán* 190 cm.-el helyezésük lehetséges. Ezt azonban *Késmárki* nem mindig ugorja. Világ-rekord 201 cm.

Rudugrás: *Karlovits* Európa rudugrói között egyike a jobbaknak, ezt a számot azonban a norvég *Hoffon* kívül az amerikai atléták egymás között intézik el. *Karlovits* ugrásai 360—385 között. *Hoff* rekordja 423.

Gerelyvelés: *Szepes Béla* helyezési eséllyel indul.

Diszkosz: *Marvalits, Egri* ugyancsak helyezési, de kisebb eséllyel indulnak, mint *Szepes* a gerelyben.

Sulydobás: A magyar színeket *Darányi József* képviseli. Európai viszonylatban éppen úgy, mint a diszkoszban és gerelyben, itt is az elsők között vagyunk, *Darányi* 14.85 m.-t dob, de az amerikai atléták e téren jóval az európaiak előtt járnak. Csak nemrégén állított fel egy fiatal amerikai atléta a sulydobásban új világrekordot. (16.01 m.)

Távolugrás: *Balog Lajos*. Hét méteren felül ugrik és ha jó napja van helyezésre számíthat.

Dekaton: *Farkas Mátyás*. A külföldi atléták dekatlon-eredményeit nem ismerve a várható eredményt nem lehet sejteni sem.

Az amszterdami olimpiász atlétikai elsőségeért Amerika, Németország, Anglia és Finnország harcolnak. Nagy érdeklődéssel tekintenek a finn *Nurmi*, a csodafutó többszörös világbajnok szereplése elé, akit ez évben ketten is legyőztek. Ugyancsak kíváncsian várják, mit fog a német futóbiizkeség, *dr. Pelzer* produkálni, akinek ez lesz az első olimpiai szereplése. A többi ország, köztük Magyarország csak meglepetéseket okozhat az atlétikai számokban és nagy dicső-

Képek a lengyel hadseregről: Gázálarccal működő géppuskás osztag.

ség, ha akármelyik atlétikai sportágban jó helyezést tud elérni.

Uzás: Itt megint Amerika vonul fel nagy erővel. Száz méteren *Weissmüller* a favorit és a helyezéseket is az amerikaiak akarják elhódítani. Magyar részről nagy feladat vár *Bárány Istvánra*, aki valószínűleg el is fog követni minden tőle telhetőt, amint az *Dobó Katica* városának szülöttjéhez illik. *Weissmüller*rel szemben aligha győzhet, de második lehet. *Arne Borg* kétszáz métertől egészen ezeröttszázig meg akarja nyerni az olimpiai bajnokságot. Meg is van rá minden esélye. Feltétlenül biztos száma azonban az ezeröttszáz méteres táv, ahol *Arne Borg* legyőzhetetlen. A hátuszásban jó helyezést várhatunk *Bicskey Aladártól*. A négyszer kétszáz méteres staféta magyar tagjai, ha kiusszák jó formájukat, megszerzik a harmadik vagy negyedik helyet.

Evezés: Két számban szerepelünk, a szkiffben *ijj. Szendey Béla dr.-ral* és a négyvezős versenyben, melyet a *Pannónia* négyese képvisel (*Hautzinger, Bartók, Blum, Török* és *Zoltán* kormányos).

Ökölvívás: A bokszsportban a magyar reprezentánsok közül *Kocsis* és *Gelbai* a legjobb formájukat érték el. Csaknem olyan esélyekkel indulunk a bokszban, mint a birkózásban, sajnos, mindkét számban igen sok függ a zsüri ítélezésétől és a tapasztalatok hozzászoktattak, hogy mi magyarok pártatlan zsürire alig számíthatunk. Néha az a benyomásunk, mintha egyes versenyeken a zsüri akarná pótolni azt, amit a trianoni békediktátumból kifelejtettek, t. i., hogy a magyaroknak a volt nagy- és kisántantbeli álamokat sportversenyeken nem szabad megverni.

Torna: Indulunk az egyéni és hatos csapatversenyben, továbbá a tizes hölgy csapatversenyben. A magyar torna nemzetközi helyzete bizonytalan, az esélyek ismeretlenek. A stockholmi olimpiász óta magyar tornászok ugyanis nem indultak külföldi versenyeken és így összehasonlítást sem lehet tenni a magyar és külföldi tornászok képességei között. Stockholmban csapatunk a második helyet foglalta el és *Pásztí*, valamint *Szalai* az egyéni versenyekben is jól szerepeltek. Az itthon mutatott eredmények alapján *Pelle István* magyar bajnokunknak van nagy esélye. A legutóbbi párisi olimpiászon a győztes az elérhető pontszámoknak nyolcvan százalékát tudta megszerezni. Ha ezt vesszük alapul, erősen bizhatunk *Pelle Istvánban*, aki az előirt gyakorlatokat kitűnően végzi és a nyolcvan százalékot ő is el tudja érni. Párisban az olaszok győztek. A hölgytornászok szerepléséhez a legszebb reményeket fűzhetjük. Az első helyre is kilátásuk van. A BBTE hölgytornásza a legutóbbi disztornán a legprecízebb gyakorlatokat mutatták be, a ritmikus tornában pedig szinte utólérhetetlenek.

Vitorlásverseny: Beavatottak szerint ez is párharc lesz az olaszok és magyarok között. Vitorlásainknak be kell bizonyítaniuk, hogy bár elvették tengerünket, a magyar yacht-sport így is jó eredményeket tud elérni.

A modern pentatlonban, a lovas sportokban, tör- és épévívásban, kerékpározásban esélyeink gyengék.

Fentieket összegezve minden jogos reményünk megvan arra, hogy az amszterdami viadalon a magyar sportnak elismerésre méltó, előkelő helyet fogunk biztosítani.

Sportbarát.

Portyázás.

»A pénz beszél, kutya ugat.« Az életben, sajnos, gyakran kell meggyőződünk, hogy ez a közmondás találó. A pénz sokszor nagyobb hatalmat, tekintélyt jelent, mint az egyéni kiválóságok. Legtöbbször az első helyet foglalja le magának tudomány, művészet, sőt a legszebb, legnemesebb emberi erények, tulajdonságok előtt. Valamelyes vigasztalásul szolgálhat, hogy a pénz birtokosa csak életében élvezheti ezen kétes értékű előjogokat. Nincs azonban a földkerekségnek annyi kincse, amely tulajdonosának halhatatlan nevet szerezne, ha egyszer eltávozott az élők sorából. Löwenstein belga bankár, sokszoros milliárdos, állítólag a világ harmadik leggazdagabb embere, egy üzleti útja közben repülőgépéből lezuhant a tengerbe. Az egész világot érdekelte ez a szenzációs eset, de az érdeklődésbe nem vegyült egy parányi részvét sem. Csak arra voltak az emberek kíváncsiak, hogy halála után az egész világot behálózó üzleti érdekeltségeinél mennyi a passziva. Sőt halálát sem akarták elhinni. Az egészben tőzsdei manővert láttak. Esküdtek rá, hogy ez Löwensteinnek egy nagyszerű trükkje, hogy így a halálhíre folytán leszaladt tőzsdepapirosokat lassanként összevásároltatja és abban a »hausse«-ban, melyet az életben való új megjelenésével kelt, milliárdokat kereshessen. Vele csaknem egyidejűleg egy másik ember is tengerbe veszett repülőgépével: Amundsen. Ez a hír öt világrészben keltett mélységes megdöbbenést, mesterkéletlen részvétet. De így is van helyesen. A Löwenstein bankároké legyen az aranyának és nem neki kijáró mulandó imádat, az Amundseneké pedig az arannyal meg nem vásárolható örökös marandó tisztelet.

*

Akár a pálinka, kokain, morfium, épp úgy szedi a maga áldozatait a kártya. Nincs ember talán, aki a hozzátartozói vagy barátai köréből ne tudna egy-egy megrázó tragédiáról, melynek okozója az ördög harminkétlevelű bibliája volt. Örülünk, hogy a fővárosi detektívek alaposan kijűstölték közelmúltban a legveszélyesebb kártyabarlangokat és még inkább örülünk, hogy ez a tisztogató munka nem állt meg Budapesten, hanem tovább folytatódott egyes vidéki fürdőhelyeken, ahová a szenvedélyes, megrögzött kártyások éppen ezek előtt a razziák előtt menekültek. Nem ringatjuk magunkat abban a hitben, hogy ezek a razziák teljesen és tökéletesen megszüntetik a kártyajátékot. Annyi azonban bizonyos, hogy sokakat, nagyon sokakat vissza fog tartani a játéktól, ha nem másért, hát azért, hogy nevük ne szerepeljen a nyilvánosság előtt, az ujságokban vagy bírósági tárgyalóterekben. A klubtulajdonosok, pinkabérlők és kártyafelhajtók persze dulnak-fulnak dühükben és heves attackokat intéznek a legújabb kártyarendeletek ellen. Nem baj! Az ő dühkitöréseiket ellensúlyozni fogja anyáknak, feleségeknek, gyermekeknek csendes hálaadó fohásza, kik a fiut, a férjet, az apát a késő éjszakai órákban türelmetlenül — talán éhesen — várták. Ezek közül a fiuk, férfiak és apák közül sokan hajnali négy éra helyett már este 9-kor haza-hazatéretegetnek. Csak a kártyasztal mellett meg ne ülhessenek! Egy éjszakára sem! Addig, amíg akarva nem akarva megszokják, hogy otthon máriásoznak vagy feketepéterezzenek, ami egészségesebb, kedélyesebb és veszélytelenebb, mint a makkászra reszkető kezekkel, kidülledt szemekkel a havifizetés utolsó maradványait feltenni.

Többször voltam már tűzvésznek tanuja. Többször láttam már tűzoltókat oly sűrű egymásutánban kihordani hordágyakon a füst és tüztengerből, mintha a rendörkordonon belül heves csata dúlt volna. Valahányszor a kóválygó füstörvények és lángcsóvák fölött egy-egy tűzoltó sisakját megpillantottam, valahányszor egy-egy elalélt vagy megsebesült tűzoltót mellettem elvittek, mindannyiszor eszembe jutott, hogy az összes uniformisok között a tűzoltóegyenruhával bánunk legmostohábban. Lenézzük. Vagy ha nem is nézzük le, de nem tekintünk rá oly tisztelettel, amint azt az a tűzoltóegyenruha megérdemelné. Miért!? Hát erre nehéz felelni. Talán azért, mert egyszer 16 éves korunkban valaki ránk kiáltott: »Ugy megy, mint egy tűzoltó!« Erre a szégyen pirja szökött arcunkba, lenézés, szánakozás, enyhe megvetés vette be magát 16 éves szívünkbe, a 26 meg 36 évesek pedig csak ritkán veszik maguknak a fáradságot, hogy 16 éves korukban elraktározott nézeteik, érzelmeik felett revíziót tartsanak. Vigasztalásul legfeljebb azt mondhatjuk, hogy nemcsak a tűzoltóegyenruhával vagyunk így, de sok minden mással is, amik előítéletek, elfogultságok, igazságtalanságok alakjában elkísérnek bennünket egészen a sirig.

Figyelő.

Víz Máté th. őrsparancsnok levele unokaöccséhez Persze Lőrincz csendőrhöz.

Kedves Öcsém!

Igen jót mulattunk azon a leveleden, amelyben Vojcsik áprilisi megréfalását irtad le. Még most is mosolygok magamban, ha rá gondolok, hogy mennyire rá tudta szedni Szélpál Vojcsikot a kolbász-szalonna mesével. A leveledet azután odaadtam Kerekes törzsörmszermesternek s egy vasárnap délután, amikor mindnyájan otthon voltunk felolvasta a legénységnek. Hogy micsoda nevetés lett belőle, arra elég csak azt megemlítenem, hogy Alner csendőrt csak több pohár viz után hozhatták rendbe, mert fuldoklott a kacagástól. Azóta is óvatosan említik előtte a dolgot, nehogy megint rosszul járjon vele.

Csendes pipa meg cigaretta szónál meg is indult erre a sok anekdotázás a csendőrségi életből, végehossza sem volt a meséknek, amelyből Kerekes törzsörmszermester vette ki legjobban a részét. Leirom itt Néked, hogy ti is mulassatok rajta.

Kerekes törzsörmszermester mesélte, hogy amikor még próbacsendőr volt a besztecei őrsön, a kerületi parancsnok ur lement szemlére. Meglepően érkezett s így az őrsparancsnoknak nem volt ideje még kioktatni őt, a pár napja ott szolgáló próbacsendőrt mindenről, ami egy szemle sikeres kiállításához szükséges.

Mégis minden hiba nélkül ment a szemle s bizony nagy örömmel állt fel a legénység a kihallgatáshoz. Kerekes a végén állt a sornak és a »lelépni« után az ezredes ur odaadta néki a menetlevelét, hogy bélyegeztesse le és várja meg őt a vasuti állomáson. Kerekes nagy buzgalommal szedegette magára köpenyét, kardját. Az arca egészen felragyogott a boldogságtól, hogy az ezredes ur őt szemelte ki erre a tennivalóra. Már előre is sugárzott az arca az örömtől s magában elrendelte, hogy milyen keményen fog jelentkezni az állomáson. A civil népnek le fog esni az álla nagy bámultában.

Izgatottan igyekezett a menetlevelével. De alig hogy kiért a laktanya kapuján, megtorpant, gondolkozott egy kis ideig, visszament a laktanyába, majd ismét elsietett.

Az ezredes ur a délután 7 órakor induló vonattal utazott s korán érkező az állomásra, a Perronon sétálgatva várt a vonatindulásra. Az őrsparancsnok pedig a pénztár kijáratánál izgatottan nézdegélt jobbra-balra: ugyan, hol lehet ez a Kerekes próbacsendőr a menetlevéllel. Bement a pénztárba érdeklődni, de ott nem látta Kerekest senki. A vonat érkezése pedig mindjobban közeledett. Az ezredes ur odainti magához az őrsparancsnokot és kéri a menetlevelet; az pedig szégyenkezéstől és jól titkolt, de annál nagyobb méregetől feldult arccal jelenti, hogy még nincs itt a próbacsendőr.

— Hát micsoda tökfilkókat tart Ön az örsön?... — fakadt ki az ezredes ur. — Azonnal kerítse elő!

Próbált telefonálni az örsre, de a központ már nem kapcsolt. Rohant ki a kocsihoz, amelyik az ezredes urat hozta, az meg már visszament. Mit volt mit tenni, mint egy rozzant konflisra felszállni és hajtatott be eszevesztetten az örs felé. Konflist még nem látott emberfia úgy robogni.

Ezalatt pedig a vonat befutott az állomásra. Az ezredes ur gyors léptekkel sétált az I. osztályu kocsi ablakai alatt, hol az óráját, hol pedig a vasutállomás közönségét szemlélve, várta az őrsparancsnokot vagy a próbacsendőrt.

Már alig volt egy perc az indulásig, amikor észreveszi, hogy a közönség önmagától nyilik kétfelé, utat enged egy csendőrnek.

Kerekes próbacsendőr volt.

Kalapja hátracsapva, haja kócosan, csapzottan lógott a bőven omló verejték között, arca halottsápadt s alig bir már lélegzetet venni.

A vonatot végigtekintve észreveszi az ezredes urat s egyenesen eléje! Alig áll a lábán, mikor elfuló hangon jelenti:

— Ezredes ur alázatosan... a... menetlevél... — s átnyutja az izzadtságtól összegyűrt papirdarabot.

Az ezredes ur nem vette át a menetlevelet, hanem rászólt a gyászosan álló próbacsendőrré:

— Mi van magával, maga szerencsétlen... és hol járt?

— Ezredes ur alázatosan jelentem megtagadta az engedelmisséget a posta!

— Micsoda?... a posta?... Mit keresett ott?

— A menetlevelet lebélyegeztetni!... Alázatosan jelentem.

Azt hiszem igen rosszul járt volna Kerekes próbacsendőr, ha ebben a pillanatban nem indítják el a vonatot. Még visszaszólt a megrökönyödött Kerekesnek:

— Bakter!

Ez a szó szíven találta Kerekest. Jó ideig nézett még az egyre kisebbedő vonat után s valahogy úgy látta, hogy az a vonat elvitte az ő becsületét, emberségét is. Az átizzadt menetlevél kihullott a kezéből s állt bambán a sinek között. Még most is ott állna talán, ha a forgalmi tisztviselő el nem szólítja onnan. Megtörölte hát homlokát, megigazitotta kalapját, deréksziját s lehorgasztott fejjel ment ki a mellékkijáraton.

Igen szerencsétlennak érezte magát; úgy érezte, hogy most már vége mindennek.

De hát mi hibát követett el? Tulajdonképpen nem érezi, hogy hibás volna; hiszen idejében kiért még az állomásra a vonathoz. Arról meg igazán nem tehetett, hogy az a folyton dörögő vénkisasszony nem hogy nem akarta lebélyegezni a menetlevelet, de még csak ki sem akarta nyitni a már bezárt postát, akármennyire is hivatkozott az ezredes ur szigorú parancsára. Hiszen ő mindent megtett, hogy a parancsot teljesítse, még kardot is rántott arra a fonnyadt, mérges virágszálra, ami hát már igazán a legutolsó eszköz volt egy nővel szemben.

Nagy vargabetűket irt le jártában-keltében, mert a laktanyába nem volt bátorsága bemenni, Néha-néha fel-

pillantott az égre s úgy látta, hogy a didergő csillagok is az ő nagy tragédiáján szomorkodnak.

Mi lesz ebből?... Szerencsétlen helyzetében már látta, amint kis falujába katonaládájával szemlesütve beballag »civil« ruhában. Mit gondolnak majd róla az emberek?... Azt fogják mondani, suttogni felőle, hogy nem állta meg a helyét a becsületes munkában, biztosan valami rosszat tett, amiért oda a becsület, kidobták a csendőröktől... Egy-két haragosának, irigyének gunyos mosolygását is látta a sötét este árnyai között és valahogy öntudatlanul is erősebben markolázza a kardját. Rettentő lelki vívódásokkal gyötörve ténfergett a külső utcákon még a falu szélén lévő legelőre is kitevedt. Mi tévő legyen, mit csináljon?!

Öreg este lett már, amikor nagy óvatosan bemerészkedett a laktanyába.

Nem irom itt le, hogy mit kellett szegény fejének végighallgatnia, mert az nagyon hosszú nóta lenne. Egy azonban bizonyos, hogy csak hetek mulva eszmélt rá, hogy egy ördögös csendőr volt az, akit megkérdezett, mikor a laktanya kapujából visszafutott, hogy hol kell lebélyegeztetni a menetlevelet és aki azt válaszolta neki:

— Hát a postán, te mafla!

Nagy szégyenkezésében azonban ezt csak most árulta el először.

Többet majd máskor. Szeretettel üdvözöl nagybátyád

Viz Máté th.

Könyvismertetés.

Havranek János őrnagy: Társadalmi tanácsadó altisztek számára. Legbiztosabb kritikája egy könyvnek az, hogy mennyi fogy belőle. *Havranek János* őrnagy (Székesfehérvár) könyve elérte a harmadik kiadást, aminél megbízhatóbb és tárgyilagosabb ajánlásra könyvnek tulajdonképpen nincs is szüksége. Tekintettel azonban arra, hogy a harmadik kiadást a szerző lényegesen kibővítette s hogy a könyv elérte azt az eredményt, amit mi is vártunk tőle, szükségesnek látjuk, hogy olvasóinknak még egyszer beszámoljunk róla.

Mi e lapok hasábjain mindig azt hirdetjük, hogy a csendőr tekintélyét nemcsak a buzgó, lelkiismeretes szolgálatteljesítés biztosítja, hanem amellet számos mellékkörülmény, az a szolgálaton kívüli elhelyezkedés is, amelyet a csendőr a maga társadalmában betölt. A társadalmi életnek megvannak a maga szinte önmaguktól kialakult törvényei, szabályai, ezeket mindenkinek be kell tartania, aki embertársai megbecsülésére igényt tart. Betartani ezeket a társadalmi törvényeket és szabályokat csak az tudhatja, ki ismeri azokat.

Vannak emberek, akik gyermekkoruktól olyan szerencsés körülmények között éltek, nevelkedtek, hogy a társas életben való mozgást, viselkedést nevelkedésük folyamán szinte észrevétlenül sajátíthatták el, ezeknek a társadalmi élet szabályait ismertető könyv lapozgatására nincs szükségük. De akik életkörülményeik folytán nem értek rá vagy nem jutottak a lehetőséghez, hogy külsőségek terén a kellő érzékre és gyakorlatra tehettek volna szert, azoknak feltétlenül szükségük van egy tapasztalt kéz utmutatásaira, hogy a felnőttkorban pótolják azt, amire a gyermekkorban sem idő, sem szükség nem volt s amire viszont csendőregyengeruhában nélkülözhetetlen szükségük van, ha méltóképen akarják betölteni azt a helyet, amit számukra az állam a társadalomban biztosít. Nem lehet eldönteni, hogy a csendőr egyéni szempontjából vagy testületi érdekből fontosabb-e ez a kérdés, de hogy mindkét szempontból nagyon fontos, az kétségtelen.

Vannak ugyan társaságok, amelyek külsőségekre semmit sem adnak s lehetnek csendőrök, akik tulnyomórészt ilyen társaságokban mozognak. Mi nem akarjuk lebecsülni senki

embertársunkat, ha még annyira járatlan is a társadalmi érintkezés formáiban, de azt le kell szögeznünk, hogy a csendőr társadalmi elhelyezkedését még sem ezek között az emberek között látjuk szívesen. Mindenkinek módjában áll jobb társaságokba is bekerülni, erre a csendőregyenruha hatalmas támaszt nyújt, a felfelé törekvőknek tehát mi sem áll útjába, ha energia, akarat és a társadalmi élet szabályainak ismerete iránti érdeklődés megvan bennük, *Havrdnek János* öröngy olyan utmutatást ad a kezükbe könyvében, amire nyugodtan és biztosan támaszkodhatnak a társadalmi érintkezésük terén.

A szerző az előző kiadásokat kisebb terjedelemben írta meg, azóta a sokfelől hozzáérkezett elismerő vélemények, kívánságok és a szerző tapasztalatai rámutattak egyes olyan vonatkozásokra, amelyekkel a könyvet ki kellett egészíteni. Új fejezetek a könyvben: a nőtlen legénység közös étkezése, az alkohol, a meghívás folytán tett látogatások a csendőr különleges helyzetére való tekintettel, magatartás hazafias ünnepeken, orvosnál, szabadságon, távbeszélőnél, az otthon, vadászat, szórakozás, a tapintatosság, olvasmányok, stb.

Illemtant, szerelmi és egyéb levelezőt a vásári ponyvairodalomban talál az ember bővíben, de minden valamire való ember ügyeljen magára, hogy ezeknek a primitív, névetségesen finomkodó s a finomkodásuk mellett is bárdolatlan fércmunkáknak a hatása alá ne kerüljön, ha nem akar egy jobban csiszolt társaság gunybábuja és céltáblája lenni. A társadalmi érintkezés szabályainak a leírása, a társadalmi szabályok lényegének megértetése nem egyszerű feladat, sőt a legkényesebbek közül való. Örölnünk kell, hogy a testület kebelében velünk együtt munkálkodó olyan kiváló szakember vette ezt a kérdést a kezébe, aki ismeri a csendőr életviszonyait s így a társadalmi érintkezés szabályait ennek a szempontnak a figyelembevételével tudja egyébként is szakavatott, rátermett módon ismertetni.

Bizonyos, hogy az a csendőr, aki ezt a könyvet figyelmesen és szorgalmasan lapozgatja, önmaga is hamarosan észreveszi az előnyös változást a gondolkodásmódjában, fellépésében, egész egyéniségében.

A könyv kiállítása izléses, papirosa finom, betűi könnyen, jól olvashatók s tárgymutatóval van ellátva. Ez a harmadik bővített kiadás már valószínűleg nem fog változni s így egész életén át használhatja, aki megveszi, tekintet nélkül arra, hogy marad-e a csendőrségnél vagy sem, mert nemcsak kizárólag a csendőr számára, hanem a csendőr társadalmi állásával azonos állású altisztek számára is írta a szerző.

Dr. Élthes Gyula: A kihágások kézikönyve. A világháboruban s az azt követő időben olyan változásokon ment keresztül a gazdasági helyzetünk s jóformán minden vonatkozásban az egész társadalmi életünk, hogy a kihágásokat szabályozó új törvények és miniszteri rendeletek szinte tömegesen kerültek használatba. A törvényes rendelkezések gyűjteményes kivonata, amely jelenleg az örsökön használatban van, helyesbítésre, pótlásra szorul. Ez a munka most van folyamatban s a törvényes rendelkezések új gyűjteményes kivonatát a belügyminiszter ur az örsökre ki fogja adni. Rendeltetése ugyanaz lesz, mint eddig is volt: nem annyira tansegédletként kell kezelni, hanem mint abszolút részletes és irányadó kutfőt kell a kihágások üldözése terén felhasználni. Terjedelme oly nagy, hogy a csendőr szolgálatba nem viheti magával, anyaga pedig akkora, hogy csak a fontosabbakat tanulhatja meg a csendőr.

Ebben látjuk az okát annak, hogy a csendőr csak a legismertebb, legsűrűbben előforduló kihágásokra vonatkozó törvényeket és rendeleteket ismeri olyan mértékben, hogy ezeknek az ismereteknek az alapján a kihágásokkal szemben

kellő eredménnyel eljárhatson. A kihágások szerzteágazó, igen sokoldalú tömegében tisztán csak az emlékezetére támaszkodva nem képes a csendőr olyan biztonsággal tájékozódni, ami az eredményes működésnek elengedhetetlen feltétele.

Szükség volt tehát egy olyan segédletre, ami a csendőr memóriáját e tekintetben mintegy pótolja s ami valóban csak azt tartalmazza, amire a csendőrnek a külszolgálatban szüksége van. A csendőr a fontosabb kihágásokra vonatkozó rendelkezéseket ismeri és a kihágások terén általában olyan biztos érzékre tesz szert, hogy csak egy megbízható könyvecskére van szüksége, amelyet szolgálat közben bármikor felnyithat és pillanatok alatt meggyőződhetik arról, hogy vajjon az, amit az ismeretei és érzéke kihágásnak mondanak, valóban kihágás-e és hogyan kell azzal szemben eljárnia.

Nem az a célja ennek a kézikönyvnek, hogy a kihágások üldözését a csendőr a közönség zaklatásáig szükségtelenül, sőt károsan fokozza, hanem éppen ellenkezőleg az, hogy csak azt vegye észre és csak azt kifogásolja a csendőr, ami valóban kihágás s hogy minden egyes esetben, amikor kihágással szemben eljár, fellépése és intézkedése a teljes biztonságot és határozott tudást viselje magán. Mert egy bizonytalankodó vagy éppen téves intézkedés a lakosság szemében mindennél többet árt a kihágási rendelkezések sulyának és tekintélyének.

Dr. Élthes Gyula, a belügyminisztérium rendőri büntető osztályában szolgálatot teljesítő vármegyei árvaszéki elnök vállalkozott arra, hogy kifejezetten a csendőrség részére a kívánalmaknak megfelelő kihágási kézikönyvet összeállítson. *Dr. Élthes* a kihágási jog ismert szakirója, aki több mint 2 évtized óta működik a rendőri büntető bíraskodás terén. Mint szolgabíró és mint vármegyei aljegyző külső szolgálatot is teljesített s így gyökerében ismeri a községi és járási közigazgatás életét és a csendőrség szolgálati tevékenységét. Nevét és írásait olvasóink lapunk hasábjairól is ismerik.

A kihágások kézikönyve egyik bevezető részében a községi önkormányzatot és a helyi rendészeti közigazgatást ismerteti, amit a csendőrnek ismernie kell, hogy tudja, mikor önállóan s mikor a községi előljáróságot és közegeket támogatva eljárnia. A kézikönyv egy másik részében egyenként sorolja fel a szerző azokat a csoportokat és ügyeket, amelyeket a szabályrendeletek a maguk intézkedési jogkörükbe vannak.

Az igazgatási rendészet köréből feldolgozta a szerző a kőborcigányok, mutatványok ügyét, lőfegyverek, robbanó anyagok tartását és forgalmát, a közérkölciség védelmét, a prostitúció szabályozását, az életuntak védelmét, az elárutási üzleti zárórakat, a műemlékek védelmét, az italmérések ellenőrzését, az építkezést, a vízbőlmentés szabályozását, a tűzrendészetet, az adománygyűjtést, koldulást, stb.

A helyi szociális községi közigazgatás fejezete alatt tárgyalja a szegény- és rokkantügyet, a fiatakorúak és nők védelmét, a betegségi és baleseti kötelező biztosítást, a közegészségügy hatalmas területét, stb.

A közigazgatási községi közigazgatás fejezete alatt feldolgozza a házi cselédek (háztartási alkalmazottak) ügyét, a mezőrendőrséget, a mezőgazdasági termények hamisítását, a bortörvényt, a vízjogot, a halászatot, vadászatot, az erdőgazdaságot, a gazda és cseléd közötti jogviszony szabályozását, a gazdasági munkástoborzást, a gazdasági munkavállalkozók és segéd munkások közötti viszony szabályozását, a dohánykertészek, kubikusok, erdőmunkások ügyét, az új állategészségügyi törvényt stb.

Az ipar és kereskedelem körébe tartozó kihágásokat is részletesen s mégis tömören tárgyalja. Itt találjuk a hálaló kereskedést, a megrendelések gyűjtését, a vasárnapi

munkaszünet legújabb szabályozását, a piaci és vásári árusítást, stb.

A közlekedési rendszet köréből tárgyalja az utügyleket, a gépjárműközlekedést, a kerékpárközlekedést, az új hajózási rendtartást, rendfenntartást a hajóállomásokon, a vasutak, távirda, távbeszélő ügyét, a rádiót, a légi közlekedés teljes szabályozását, stb.

Külön fejezetekben dolgozta fel a szerző a népoktatásügyet, a véderő elleni kihágásokat, a gyülekezési és egyesülési jogot, a sajtójogot, az idegenrendészetet, a kivándorlást, stb.

Hogy a könyv kerek egész legyen, hozzáfűzi a szerző a kihágási büntetőtörvénykönyvet is, kiegészítve az új büntetőtörvénykönyvvel, a hatályon kívül helyezett részek kihagyásával és a szükséges magyarázatokkal. A szerző általában minden fejezethez magyarázatot fűz. Megjelöli továbbá minden egyes kihágásnál, hogy hivatalból vagy magánvádra (a sértett panaszára) üldözendő-e s hogy a feljelentést hová kell megtenni. Pontosan jelöli az első, másod és harmadfokon eljáró büntetőbírókat.

A kézikönyvet a szerző külön tárgymutatóval és szám-soros mutatóval látta el, ami gyors és könnyű tájékozódást tesz lehetővé. A könyv terjedelme mintegy 300 oldal lesz és zsebalakban kerül kiadásra, a csendőr szolgálatba minden kényelmetlenség nélkül magával viheti. Ára félkemény borítóval 4 P, teljes vászonkötésben 5 P. Hogy ez az ár tartható legyen s hogy a szerző az előállítandó példányszámot illetően tájékozódást nyerhessen, kéri a megrendelni óhajtókat, hogy megrendeléseiket címére (Budapest, VIII., 35. III. 8.) mielőbb küldjék be. A megrendelt könyvek elküldése augusztus hó közepén megtörténik.

Olvasóink közül számosan fordulnak hozzánk kihágásokra vonatkozó kérdésekkel, ami már önmagában is kötelességünké teszi, hogy ezt a könyvet olvasóink érdeklődésébe ajánljuk s különben is meggyőződésünk, hogy nagy lesz azoknak a száma, akik a kihágások utvesztőjének ezt a biztos, alapos, könnyen kezelhető kalauzát sietnek megszerezni. Szinte nélkülözhetetlen támasza lesz ez minden csendőrnek, aki a kihágások üldözése terén is biztos, tökéletes munkát akar végezni.

CSENDŐR LEKSZIKON.

109. **Kérdés.** *Mi a bővebb értelme a Btk. 78. §-ában említett »sógor« elnevezésnek s miként kell érteni ugyanitt az »unokatestvérek és ezeknél még közelebbi rokonok« kifejezést?*

Válasz. A rokonság közös törzsből származó több személy között nemzés által keletkezett vérségi kapocs. Azok a rokonok, akiknek egyike a másiktól származik, egyenes ágbeli rokonok és pedig a nemzők a leszármazókkal szemben a felmenők, a leszármazók a nemzőkkel szemben a lemenők; azok a rokonok pedig, akiknek egyike sem származik a másiktól, de mindnyájuknak közös őse van, oldalági rokonok. A rokonság távolságát fokokban fejezzük ki: ahány nemzés kellett a rokonság közvetítéséhez két személy közt, annyiad fokban rokon a két személy egymással, pl. apa és fia elsőfokban rokon, unokatestvérek negyedfokú rokonok. Itt értjük meg tehát a törvény ama kifejezését: unokatestvérek és ezeknél még közelebbi rokonok. Unokatestvérem felmenője ugyanis, ha velem közös törzsből származik, hozzám egy fokkal közelebbi rokon.

A sógorság jelenti a férjnek felesége rokonaihoz, a feleségnek férje rokonaihoz való viszonyát. A sógorság ágát és fokát az annak alapjául szolgáló rokonság ága és foka határozza meg. Az egyik házaspár a másik házaspárnak

egyenes ágbeli vérrokonaival egyenes ágbeli, oldalági vérrokonaival oldalági sógorságba lép. A sógorság alapja tehát a házasság. Az egyik házastárs sógorságban áll házastársának valamennyi rokonával, de a házastársak rokonai egymásnak se nem rokonai, se nem sógorai. A sógorságban bizonyos sorozatot állítottak fel a rokonság hasonlóságára. E szerint ahányadik fokban az én házastársamnak rokona valaki, ugyanabban a fokban sógorom. A sógorok némelyikének saját elnevezése van. Így feleségem atyja: ipam, anyja: napam, én ezeknek veje vagyok, feleségem az én szüleimnek menyje; feleségem előbbi férjétől született fia mostoha fiam, én annak mostoha atyja vagyok; második feleségem első házasságából eredő gyermekemnek mostoha anyja.

Megemlítjük itt az u. n. magyar sógorság elnevezést. Így szokták nevezni azt a kapcsolatot, amely két család közt távolabbi rokonok összeházasodásából ered. A nép azt az elnevezést a nagyon távoli rokonság fogalmának megjelölésére használja. Jogi jelentősége nincsen.

110. **Kérdés.** *A tettes bemászik a záróra után pihenőre tért kocsmáros zárt kerítéssel körülvett udvarára, bezörget a kocsmárhoz s azt állítja, hogy felesége az imént ujszülöttnek adott életet. Erre hivatkozva felesége részére bort kér. A kocsmáros a kérést teljesíti s az ablakon keresztül a tettesnek másfél liter bort ajándékba ad. Másnap megtudja, hogy a tettes elbeszélése valótlan, bosszankodva felületelésén, a tettes megbüntetését kéri. Büncselekmény-e a tettes eljárása?*

Válasz. Minthogy a kerítésen átmászás nem esik a birói gyakorlat szerint a Btk. 330. §-ába ütköző magánlak-sértés megállapításához megkivántató erőszak fogalma alá, a fennforgó esetben a Btk. 332. §-ába ütköző magánlak-sértés vétségének megállapításáról lehet szó. A tettesnek az az eljárása, hogy a sértetthez behatolása indító okául hazugságot adott elő, a cselszövény fogalma alá esik. Minthogy azonban nem volt a tettes a sértet lakásában, csak udvarában, vita tárgyává tehető, hogy a bekerített udvar a Btk. 332. §-ának védelme alá esik-e. Ez a §. ugyanis kihagyja felsorolásából a bekerített helyet, holott a 330. §. a bekerített helyre való behatolást is büntetés alá veszi. Minthogy a 330. és 332. §. szövegezése a védelemben részesülő helyek és helyiségek felsorolásában azonos s csak az a különbség, hogy a 332. §-ból a bekerített hely kihagyott, sokan azt a következtetést vonták le ebből, hogy a 332. §-ba ütköző tényálladék elkövetésének helye csak a lakás vagy helyiség lehet, a bekerített hely már nem. A mi véleményünk szerint valamely lakáshoz tartozó elkerített és bezárt udvar a lakás kiegészítő része s így a 332. §. szempontjából a lakás fogalma alá esik s az oda való jogtalan behatolás büntető uton üldözendő cselekmény.

111. **Kérdés.** *Mit kell tudni általában a munkahelyükre karhatalommal előállított és visszavezetett cselédek és mezőgazdasági munkások ügyében követendő eljárásról?*

Válasz. A fennálló törvényes szabályok értelmében (1876: XIII. t. c., 1898: II. t. c., 1907: XLV. t. c.) a házi cseléd, a munkás-igazolvánnyal ellátott mezőgazdasági munkás vagy napszámos, valamint a gazdasági (külső) cseléd, ha munkahelyén a megkötött szerződés megszegésével igazolatlanul meg nem jelenik vagy munkahelyét szerződésellenesen jogtalanul elhagyja, a cselédügyekben eljáró elsőfokú közgazdasági hatóság (kis- és nagyközségekben a főszolgabíró) intézkedésére munkahelyére karhatalommal előállítható, illetve visszavezethető.

Hogy a törvényhozás magánjogi jellegű szerződés biztosítása végett ilyen szigorú szabályt alkotott, annak az a magyarázata, hogy a mezőgazdasági munka zavartalan elvégzésének az ország jóléte és nyugalma szempontjából

rendkívüli fontossága van. Fel kellett tehát adni azt az elvet, hogy egy magánjogi szerződés teljesítése vagy nem teljesítése a szerződő felek akaratára lesz bízva s a szerződő felek által egymással elkövetett szerződésellenes magatartást tisztán magánjogi sérelemnek kell tekinteni. Ugyancsak a közérdek védelme indokolja a házi cselédek munkaszerződéseivel kapcsolatos szigorú intézkedést, mert az egész társadalmi élet zavartalan folyását veszélyeztetné az, ha pl. a házi cselédeknek megengednék azt, mint általában a munkásosztálynak, hogy összebeszéléssel, jogos ok nélkül, tisztán a sztrájkjogra támaszkodva munkaszerződéseiket önkényesen felbontsák.

Ha a csendőrös ilyen cseléd vagy mezőgazdasági munkás előállítására, visszavezetésére kap felhívást, ezt akként kell teljesítenie, hogy a cselédet vagy munkást munkahelyére előállítva gazdájának átadja. Pontosabban szólva, az előállító járőr feladata megszűnt a munkahelyre való előállítással, mert mikor ez megtörtént, a cseléddel a gazda rendelkezik, a járőr rendelkezési joga megszűnt. Ezt kell szem előtt tartania a járőrnek akkor is, ha a gazda a cselédet nem akarná átvenni vagy a cseléd az előállítás ellenére a munka végzését megtagadná. Ez utóbbi esetben ugyanis további kényszernek helye nincsen. A cseléd ellen egyébként kihágási eljárás indítható és kártalanító kötelezettség is terheli.

Minthogy a törvény következetesen a munkahelyre való előállításról és visszavezetésről beszél, nincs helye annak, hogy a járőr a cselédet valamely közigazgatási hatósághoz állítsa elő munkahelyére való továbbítás végett. Ennek nem is lenne semmiféle gyakorlati értelme, huzavonával járna, s az előállított egyéni szabadságának további fölösleges korlátozásával járna minden célszerűségi ok nélkül. Legfeljebb arról lehet szó, hogy a járőr az előállítandó egyén továbbítása végett más illetékes karhatalmi közeget kér fel, ha azon a területen, amelyen a kísérést folytatni kell, illetékessége nincsen. Megjegyezzük azonban, hogy ezt is csak akkor helyeselnénk, ha a továbbítás illetően megszakítása idővesztéssel és más nehézségekkel egyáltalában nem jár.

Fontos tudni azt is, hogy az ilyen szerződészegő cseléd (munkás) előállítása vagy visszavezetése nem esik a Szut. rendelkezéseivel szabályozott »elővezetés« fogalma alá s az előállított nem tekinthető a Szut. rendelkezései értelmében vett »fogoly«-nak. Ez egyébként a fent elmondottakból önként következik.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy anyagyilkos leleplezése.

Nyomozta: SZELES ANDRÁS tiszthelyettes. (Kaposmérő)

Szomolyom község elöljárósága 1928 március 27-én este 6 órakor a kaposmérői örsöt telefonon arról értesítette, hogy özvegy Nics Mihályné szül. Schill Teréz 70 éves szomolyomi lakos, a déli órákban elhalálozott. A községi elöljáróság véleményezte ugyan az elhunyt eltemetését, de mert a halált semminemű betegség meg nem előzte, továbbá, mert az elhunyt asszony és gyermekei között családi viszálykodások folytak, a körülmények nem mondhatók minden gyanútól mentesnek s így talán kívánatosnak mutatkoznék, ha az örs ez ügyben a nyomozást bevezetné.

A vett értesülés alapján Szeles András tiszthelyettes Sinyi Lajos törzsőrmesterrel felszereltek és a nyomozás megejtése végett Szomolyom községbe indultak.

Este 8 órakor már meg is érkezett oda a járőr és az elhunyt özv. Nics Mihályné lakását felkeresve, Szeles tiszthelyettes neki akart látni a helyszíni szemle megejtésének, legelsősorban pedig a hulla megvizsgálásának. Hamarosan rájött azonban, hogy a sötétség őt ebben erősen akadályozza, a lámpafény pedig nem megbízható. Elhatározta hát, hogy a helyszíni szemle megejtését és a hulla megvizsgálását másnapra halasztja. Addig is azonban — az időt kihasználva — járőrtársával bemélt a községbe és különböző helyeken azután puhatolózott, milyen volt elhunytján magánélete, főleg pedig milyen volt az elhunyt és hozzátartozói között a viszony. Ezen puhatolás eredményeként megállapította a járőr, hogy az elhalt nő házában a hangos civakodás és perpatvar napirenden volt.

A jelzett nap estéjén általánosságban, a családi viszonyokat és körülményeket illetően a következőket tudta meg a járőr:

Özv. Nics Mihályné házában két nagyobb lakóhelyiség (szoba konyha) volt. Az egyikben, az elsöben az elhalt Nics Mihályné lakott leányával Katalinnal, ki ugyancsak özvegy-asszony volt. A másikban Nicsné fia, József, a családjával. Ez utóbbira súlyos terhelő adatokat szolgáltatott az elhunytján egy régi leánykori barátnője özv. Ruppert Györgyné, aki járőrnek előadta, hogy az elhunyt özv. Nics Mihályné nem mindkét gyermekével, hanem csak a fiával volt rossz viszonyban és pedig azért, mert özv. Nicsné a leányt nagyobb vagyoni előnyhöz juttatta, mint a fiút. Özv. Nics Mihályné többször panaszkodott neki (Ruppertnének), hogy fia az életére tör. Olyan esetekben, mikor a két család felnőtt tagjai nem tartózkodtak odahaza csak a fia Nics József, nem is mert özv. Nicsné otthon maradni. Ilyenkor rendszeren nála töltötte az éjszakát.

Késő éjszaka lett, amikor járőr a puhatolózás révén megszerzett adatok birtokába jutva, nyugovóra tért.

Másnap kora reggel újból megjelent a járőr az elhalt özvegyasszony lakásán s most napvilágnál vette szemügyre az időközben már felravatalozott halottat.

A hulla szája szélein éppen az arc beesése, azaz a felső és alsó álkapocs között ütés és csipés jelekhez hasonló véraláfutások voltak észlelhetők, éppen azokon a helyeken, ahol ütődés a kiálló arccsontok következtében, kizártnak látszott. Ugyancsak véraláfutások és ütések voltak láthatók az alsó karon és kékesvörös foltok a halott nyakán is.

A kamrában, ahol özv. Nics Mihályné elhalálozása bekövetkezett, Szeles tiszthelyettes egy kis köralaku nedves részt fedezett fel. Lehetett vértócsa is. A kamra bejáratánál egy hosszonyelű fejszét is talált a járőr, melyen eltörölt, de világosan felismerhető vércseppek voltak láthatók.

Az esetnek szemtanúi nem voltak, de eltekintve özv. Ruppertné tanu vallomásától, a helyszínen talált állapot is a gyilkosság gyanuja mellett szólt.

Az elhalálozás napján, azaz a haláleset idején csak Nics Mihályné tartózkodott otthon, míg háznépének többi tagjai a szántóföldön foglalatostkodtak. Legalább is így vallottak a kikérdezettek, közöttük az elhunyt fia, Nics József is.

Ami Szeles tiszthelyettesnek legelőször szemet szurt, az volt, hogy Nics József ünneplőruhába öltözött, holott még a temetés időpontja sem volt kitűzve. Tekintettel a súlyos gyanuokra, melyek Nics Józsefet terhelték, a járőrvezető mindjárt elővetette vele a hétköznapi ruháját, amit nevezett látható zavarral, vonakodva teljesített. A dolgozó ruhát ala-

posan megvizsgálva, a jobb kabátkaron beszáradt vércseppeket talált Szeles tiszthelyettes.

Nics József, dacára a súlyos gyanuokoknak, hallani sem akart arról, hogy anyját ő gyilkolta volna meg. Előadta, hogy anyja epekő bántalmakban szenvedett és gyakran előfordult, hogy kínos fájdalmai közben a földön fetrengve dobálta és összeütötte magamagát. Így következhetett be halála is. Az ő ruhája pedig akkor véreződhetett be, mikor anyja hulláját a kamrából a szobába vitték.

Nehéz helyzet előtt állott a járőr.

Ha nem is látszott valószínűnek az, amit Nics József előadott s ha minden valószínűség is amellett szólt, hogy a gyilkosságot Nics József követte el, ez még mindig csak valószínűség volt, szemtanuk, megcáfolhatatlan bizonyítékok és a tettes beismerése nélkül.

A gyanusított azt állította, hogy a kérdéses nap egész délelőttjén a földjét szántotta. A járőrvezető most ez irányban vezette be a nyomozást és megállapította, hogy Nics földjén friss szántás alig van s hogy Nics Józsefnek vagy henyéléssel kellett a délelőttöt eltölteni vagy javarészt távol volt onnan, de semmiesetre nem dolgozott egy egész délelőttön át.

Ezt és Ruppertné terhelő vallomását a gyanusított Nics József elé tárva, keményen megmarkolta annak egyik karját, erősen a szemébe nézett és rákiáltott: »Ne tagadja tovább, maga gyilkolta meg az anyját!«

Az erélyes, hirtelen fellépésének azonnali, nemvárt hatása lett.

A gyanusított elfehéredett, dadogni kezdett: »...igen... én tettem... beismerem...«

A következő pillanatban rajta volt az anyagilkos kezén a bilincs s az alábbiakat már megtörve, megbilincselve adta jelölő:

Atyja, néhai Nics Mihály halála óta a birtokot közösen használták Katalin nővérével. Mult évben megosztottak, mely alkalommal anyja öt saját maga, azaz nővére javára megörövidítette. Így például hét sertésből csak kettőt, a közös vagyont képező negyven zsákból pedig egyet sem kapott. A fél hold szőlőt sem osztották el igazságosan. Ezek az igazságtalanságok szüntelen bántották. A gyilkosság elkövetési napjának délelőttjén újból elfogta a keserűség emiatt, hazament, otthon a kamrában foglalatoskodó anyját felelősségre vont, fog-e ezen a vagyonelosztáson változtatni vagy sem? Mikor anyja egy rövid nemmel felelt, feldühödött, neki ment az anyjának, ütlegetni kezdte, majd mikor anyja védekezett, megfojtotta.

Tettetst a járőr a kaposvári kir. ügyészségnek a lefoglalt bűnjelekkel együtt átadta. Mielőtt azonban bűnügyének főtárgyalására került volna a sor, Nics József cellájában felakasztotta magát.

*

Fentebbi nyomozás, mintegy iskolapéldáját szolgáltatja a nyomozást végző járőr utasítászerű, helyes, gondos és leleményes eljárásnak. Legfeljebb az volna kifogásolható, hogy ha a járőr azon az estén a tett színhelyén a szemlét és a hullavizsgálatot nem tudta megtartani, hogy akkor nem gondoskodott a járőr arról, hogy a tett színhelye, valamint a hulla is, érintetlen maradjanak. Egy éjszaka hosszú idő s a tettesnek módjában áll, hogy a lázas sietségben eltakarított nyomok és bizonyítékok utolsó maradványát is eltüntesse. Lehet különben, sőt valószínű, hogy a járőr ezt meg is tette csak az eset leírásánál, hogy az tulhosszura ne nyuljon vagy egyszerű feledékenységből a nyomozást beküldő Szeles tiszthelyettes nem tün- tette azt fel.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(15. közlemény).

8. Elfogás zárt helyen, szobában, stb.

Zárt vagy körülkerített helyen pl. szobában, folyosón, előszobában stb. való elfogást minél gyorsabban kell eszközölni, mert ilyen szolgálatteljesítésnél szívesen gyülekeznek a kíváncsi szomszédok, akik a csendőrökkel szolgálatuk teljesítésében gátolhatják és veszélyes helyzetbe hozhatják.

Ilyen elfogásnál mindig jelen kell lennie egy tisztviselőnek vagy pedig egy helybeli jól ismert bizalmi egyénnek, akitől a csendőr tájékozódhat: az épület belsejéről, a helyről, hova a vádlott megszökhetne, annak veszélyes voltáról, stb.

Ha pl. a büntetett a szobában van, akkor a bizalmi egyént kell arra kérni, hogy hívja ki.

A bizalmi egyénnek ez alkalommal először meg kell győződnie, hogy a büntetett kívül a szobában van-e még valaki, azok föl vannak-e fegyverezve stb. s ezen megfigyeléseit tartozik a csendőrökkel közölni.

Ha felszólításra az elfogandó egyén nem jön ki a szobából, akkor elsőnek a csendőrök lépnek be — puskát sulyba eresztve — gyorsan a szobába s mindketten az ajtó mellé állnak, háttal a falnak. Utánuk mindjárt belép a bizalmi egyén.

A szobába való belépésnél a csendőröknek figyelmet kell fordítani fegyvereikre, valamint arra is, hogy a jelenlevők közül senki sem közeledjen hozzájuk vagy pedig valamilyen fegyverhez, baltához stb. ne nyuljanak.

A járőrvezető esetleg figyelmezteti a jelenlevő házbelieket, hogy mindenkit, aki megmozdul, lelövik vagy leszurják s egyidejűleg utoljára szólítja fel a büntettest, hogy jöjjön ki a szobából ezekkel a szavakkal: »A törvény nevében jöjjön ki a szobából!« Ezen idő alatt a másik csendőr puskáját kész helyzetben tartva a házbelieket sakkban tartja. Ha a büntetett ezen felszólításnak nem engedelmeskedik, akkor a járőr vezetője hozzáugrik, bal kezével erősen mellen ragadja s jobb kezével a szuronyos puskát a mellének szegezve maga előtt hátráltassa ki a szobából, óvatosan lépkedve, míg a másik csendőr a jelenlevő házbelieket tartja vissza szuronyos puskával, hogy ezek ne keljenek a fogoly védelmére s nem veszítve őket szem előtt, óvatosan lép ki a szobából a járőrvezető után. Az ilyen fogoly az illető házból minél előbb elkisérendő egy biztos helyre és ott bilincselendő meg.

9. Elfogás, ha azt több egyén jelenlétében kell eszközölni.

Ha a járőr olyan büntettesre akad, aki több egyén társaságában azoktól körül van kerítve, legelőször meg kell itélnie, sikerülni fog-e az elfogás, tekintettel a büntetett társaira, azoknak a büntetettel szemben tanúsított magatartására és arra a segítségre, amire a csendőrök a jelenlevő hatósági közegektől vagy más egyénektől számíthatnak, mert ellenkező esetben, különösen ha a büntetett környezete föl van fegyverkezve, célszerűbb volna az elfogást alkalmasabb pillanatban és nagyobb erővel eszközölni.

Ilyen elfogásnál a nehézségek főleg abban vannak, hogy a büntettest környezetétől el kell különíteni. Ezen eljárásnál a csendőrök hátbatámadás ellen védjék magukat és gondoljanak arra, hogy egymás támogatására készen legyenek.

és hogy a lefegyverezéstől mindenképen megóvják magukat.

A járőr kész helyzetbe veszi a puskát, a járőrvezető »A törvény nevében!« engedelmségre figyelmeztet, hozzátevéen, hogy mindenkit, aki a büntettest védelmezi vagy a csendőröket támadja, lelő a járőr, azután járőrvezető gondoskodik arról, hogy a büntettest a környezetétől a 8. pontban leirt módon elkülönítse.

Az ilyen foglyot azonnal biztos helyre kell kísérni, ahol megbilincselendő.

10. Több egyén elfogása.

Ha kettő vagy több egyén fogandó el, két csendőrből álló járőr által megbízható segítség nélkül, úgy kell eljárni, hogy a büntettesteket a járőrtől 3—5 lépésre meg kell állítani ezen szavakkal: »A törvény nevében Önöket elfogom!« Rögtön ezután meg kell nekik jelölni a követendő irányt, azzal a figyelmeztetéssel, hogy a járőr fegyvert használ, ha szökést kísérelnek meg, vagy ha engedetlennek mutatkoznak.

Ezután elindul a fogolykíséret, amit a csendőrök — bár vállazott puskákkal — mégis a legnagyobb óvatossággal eszközöljenek.

Nagyobb számú fogoly megbilincselését és megmotozását nem szabad megbízható segítség nélkül azonnal az elfogás után eszközölni, hanem később, amikor a járőr már megbízható egyénektől támogatást kap és amikor meg van győződve, hogy ez a ténykedés sikerrel és minden veszély nélkül fog sikerülni.

Ha több egyént kell elfogni, akik nincsenek egy helyen, akkor az elfogás egyenként eszközölendő úgy, hogy legelőször a legveszélyesebbet kell elfogni, azt megörzésre át kell adni a községi fogdának vagy a falu őrségének s azután sorban folytatni a többiek elfogását.

11. Eljárás, amikor valakit a hatóság felhívására kell elővezetni.

Mielőtt a járőr a hatósághoz elővezetendő egyén házához ér, egy megbízható egyént kell maga mellé vennie s annál informálódni, milyen hirben áll az elővezetendő egyén, hogy a járőr a házba való belépéskor a szükséges óvintézkedéseket megtehesse.

Az ilyen egyénekért legjobb hajnalban menni.

Ha az elővezetendő egyén a szobában volna, akkor a megbízható egyén kihívja, a járőrvezető lábhoz tett puskával közli vele, hogy a hatósághoz vezetendő elő és felszólítja: »A törvény nevében jöjjön a járőrrel!«

Az ilyen egyéneknek meg kell engedni, hogy az utra elkészüljön, öltözködjön át, vegyen magához élelmet és ok nélkül nem szabad megbilincselni.

Ha a hatósághoz elővezetendő egyén nem akar önként menni a járőrrel, a járőrvezető figyelmezteti és a következményekre hívja fel a figyelmét. Ha az nem használ, ki kell jelenteni az elfogását s azután úgy kell kezelni, amint az a foglyokra nézve elő van írva.

12. A csendőrök magatartása lesben.

A lesállások általában akkor rendeltetnek el: a) amikor meg kell lepni a már ismert büntettest vagy ha valaki bűnösségét kell megállapítani s amikor a csendőrség azokat másképen nem tudta elfogni vagy b) amikor a csendőrségnek meglepetésszerűen kell fellépnie és egy szándékolt törvényellenes tettet kell megakadályozni.

Az előre meghatározandó cél szerint rendelendő el a lesállás ideje, helye és tartama.

A lesállásra legalkalmasabb az éjjeli idő, aztán azok a helyek, melyeket nem lehet könnyen elkerülni pl. a hidak,

ösvények, szorosok, völgyek, az utak keresztezése, mocsaras helyeken átvezető töltések, átkelő pontok stb., egyszóval azok a helyek, melyekről a csendőrök nagyobb távolságról láthatják meg és figyelhetik az össze arra járókat, úgy hogy ezek viszont nem vehetik észre könnyen a csendőrt.

A lesállások csak indokolt esetekben rendelendők el és csak azokon a helyeken, olyan időben, amikor arra tényleg szükség van, tehát csak akkor, amikor számitani lehet rá, hogy egy bizonyos helyen meg lehet lepni pl. rablókat, az ellopott jószág áthajtását stb. Hogy mennyi ideig tart a lesállás, az elérendő céltól és sikertől függ.

A leshelyen a csendőröknek nem szabad kettéválniok, hanem együtt maradnak. A körülmények és a talált leshely szerint fekvő, térdelő vagy álló állást foglalnak el annak a helynek közelében, ahol annak, akire várnak, el kell haladnia.

A fegyvert sohasem szabad letenniük, hanem készenlétben kell tartaniok.

A lesállások jelentősége — különösen, ha ismert büntettestre várnak a csendőrök — abban van, hogy a járőr az illetőt meglepje és nagy nehézségek nélkül elfogja. Ezért szükséges, hogy a csendőrök a leshelyen csendben legyenek és hogy minden olyasmit kerüljenek, ami elárulhatná őket.

I-la a leshelyen valaki észrevette őket, akkor változtassanak állást, mert elárulhatják őket.

Ha az egyén közeledik, akire várnak, akkor a csendőrök készenlétbe helyezik magukat, a leshelyről megállítják vagy alkalmas pillanatban elébe ugornak s ha fel van fegyverkezve, elveszik fegyverét, még mielőtt magához térhetne a váratlan támadástól. Elfogását a fent leirt módon eszközlik.

Ha a járőr éjjel a leshelyen hallja, hogy lovasok vagy kocsin utazók közelednek, akiket a járőr mint gyanúsakat meg akarna állítani, a járőrvezető a gyanús egyénekre, amikor azok a járőrtől már csak 3—6 lépésnyi távolságban vannak, rákiált: »Állj!« a csendőrök vannak itt; aki megmozdul lelövöm!« Ugyanakkor előugrik egy csendőr, hogy szükség esetén a lovakat kantárszárjuknál megfoghassa, míg a másinak kész helyzetbe vett puskájával kell megakadályozni minden, társa elleni esetleges támadást.

Amikor a csendőr meglazította az istrángokat, hogy a lovak ne huzhassák a kocsit vagy az istrángokat elvágta, mert a megállítottak el akartak hajtani, a megállított egyéntől el kell kérni az okmányokat, meg kell motozni a kocsit s ezután az illetőket a körülmények szerint el kell fogni vagy utjukra kell engedni. Sötét éjjel ezen szolgálat teljesítése közben lámpát kell használni.

(Folytatjuk.)

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készül utánzatok. Hegedük, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban,
Csendőröknek kedvezményes részleltetés!

HIREK

A fürdés áldozata. Szakala András tiszthelyettes, mura-kereszturi őrsparancsnok július hó 17-én fürdés közben belefulladt a Murába. Messze beúszott a folyóba, oda, ahol közismerten olyan erős sodra van a viznek, hogy a legjobb uszó erejét is próbára teszi. *Matunovich* százados és *Bárdossy* főhadnagy, kik felöltözködve állottak a parton, észrevették Szakala tiszthelyettes küzdelmét. Látták, hogy mozdulatai a fuldokló hadonászása és hogy kétségbeesett harcot vív a vízzel. A két tiszt azonnal ruhástól a vízbe vetette magát és a folyó közepe felé usztak, hogy Szakala tiszthelyettest kimentsék. Már-már elérték, amikor az örvény végleg elnyelte a fuldoklót. A víz mintegy kétszáz méteren túl vetette fel a tiszthelyettest, ahol még egy mozdulattal igyekezett menekülni, de ereje kimerült, csakhamar újból a víz alá bukkott, ahonnan élve nem került fel többé. Szakala tiszthelyettes e nyáron már második csendőráldozata a fürdésnek. Részvétel vagyunk két szerencsétlen bajtársunk iránt, fájdalommal vesszük, hogy két derék emberrel kevesebb van a testületben és reméljük, hogy ez a két halálos szerencsétlenség komoly intésül fog szolgálni azoknak, kik hajlanak arra, hogy életüket szükségtelenül kockára tegyék, néha meggondolatlanságból, néha virtuskodásból.

Válgyi Nagy Gézának, az országosan ismert katonaköltőnek, a Petőfi és más irodalmi társaság koszorus költőjének »Földem, népem« cimen — a magyar népi és agrárélet jellegzetes mozzanatait megörökítő új verseskönyve jelenik meg. Kötetében új hang szólal meg; új tárgykör bontakozik ki szín-formagazdasággal, zamatos magyarsággal, lenyűgöző költői erővel. Egyedülálló magyar költő, aki a föld fogalmával ősi ösztönösséggel, fiul ragaszkodással, forró imádat-

tal forr össze — s aki észrevette, hogy a földdel s a földmivelés ágazatával való foglalkozás legősibb, legigazabb, legszentebb poézis. Természetszemlélete üde, tiszta. Első magyar költő, aki a földmivelő ember vérkönnyes munkája, fáradsága, reménysége, aggodása és az időjárás szeszélye, az elemek pusztítása s a védekezés hiábavalósága közötti kapcsolatot észrevette. A kötet minden egyes darabja a lobogó föld- és fajszeretnek diadalmas himnusza; a mai magyar lira örökcsengésű gyöngyszeme. Megrendelhető az Országos Jegyző-árvaház irodalmi osztályában (Budapest, VIII., József-körút 41.)

Dr. Mondada Jenő gyakorló ügyvéd, ny. áll. hadiőrnagy, ki a honvéd védők lajstromába is fel van véve, ügyvédi irodáját Budapestre, IX. ker., Ullői-ut 121. sz. II. em. 6. sz. alá helyezte át.

Dicséretok. A m. kir. csendőrség felügyelője dr. Gergely Sándor a székesfehérvári kerület törzsének állományába tartozó százados közel tizenhat évi csendőrségi szolgálata alatt különböző beosztásokban minden irányban, különösen a legutóbbi években mint iskolaparancsnok a legénység nevelése, kiképzése és vezetése terén kifejtett igen buzgó, odaadó és igen eredményes tevékenységéért dicsérelő okirattal látta el. — A m. kir. 2. honv. kerékpáros zászlóalj parancsnokságnak a veszprémi osztályparancsnoksághoz intézett átirata szerint a veszprémi csendőriskola a zászlóalj mult hónapban lezajlott kihelyezése és gyakorlatainak való részvétele alkalmával ügybuzgó, fáradhatatlan munkásságot, bajtársiasságot és példás együttműködést tanusított. Ezen kiváló teljesítményért az iskola tisztjeinek és legénységének a szolgálat nevében a m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka nyilvános dicséretét fejezte ki.

Elöléptek: A budapesti I. sz. csendőrkerületben örmes-terré: *Kui József, Sánta Mihály, Cseh Balázs, Forgács János, Kozma István, Ecséri Lajos, Kozmér Gyula, Széles Dénes, Padar Ferenc, D. Kiss János, Herbály József, Kádas*

Elsőrendű német gyártmányu

KERÉKPÁROK és VARRÓGÉPEK

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók

Kerékpár-, Varrógép- és Gramofonkereskedés

RÓNA ERNŐ

VI., Podmaniczky utca 71. szám.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

Tiszteknek és altiszteknek kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

SZENTRÓKUS LÁBSÓSFÜRDŐ HATÁSA

Ha a lábai fájnak, oldjon fel ma este csekély mennyiségű Szent Rókus-lábsót egy lavór jó meleg vízben és áztassa lábait vagy 10 percig. Ezen idő múlva a kínzó égető érzések, feltörések, a láb zsibbadtsága egy csapásra megszűnnek. Elmulasztja a fájdalmakat, melyeket a cipő szorítása okoz. Hosszabb áztatás megpuhítja a tyukszemeket és bőrkeményedéseket annyira, hogy azok kés vagy borotva nélkül eltávolíthatók. — A Szent Rókus-lábsósfürdő csodálatosan megedzi az érzékeny lábakat és tökéletesen rendbe hozza úgy, hogy gyalogolhat, amennyit akar, vagy állhat egy helyben a fáradtság vagy fájdalom legcsekélyebb érzése nélkül. Egy nagy csomag Szent Rókus-lábsó ára I pengő 28 fillér. Kapható minden gyógyszertárban. Ha valahol nem kapná, forduljon a budapesti Szent Rókus gyógyszertárhoz, VII. ker., Rákóczi-ut 70.

Imre és Dohándi István csendőrök. — A székesfehérvári II. sz. csendőrkerületben őrmesterré: *Erdélyi Béla, Fehér Mihály I., Bárány Pál, Császár József I. és Szabó József I.* csendőrök. — A pécsi IV. sz. csendőrkerületben őrmesterré: *Gaál János, Skiba István, Szászdi Demeter, Szerecz József, Gotthárd János, Kovács Pál III., Csizmadia Dávid, Gelencsér Lajos, Kovács Lajos, Kovács Lajos IV., Bernáth Lajos, Markovics Géza, Balázs József II., Bognár István, Müller János és Máté József* csendőrök. — A szegedi V. sz. csendőrkerületben őrmesterré: *Abonyi Sándor* csendőr.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. sz. csendőrkerületben: *Barabás Izsák* tiszthelyettes *Bálint Judittal* Vámosmikolán; *Sz. Nagy János* őrmester *Tiha Bertával* Reformátuskovácsházán; *Szabó József I.* őrmester *Puhl Rozáliával* Visegrádon. — A székesfehérvári II. sz. csendőrkerületben: *Fábián Sándor* tiszth. *Almási Julianna* özvegygel Tatán; *Kossa Géza* g. tiszthelyettes *Sulek Ilonával* Székesfehérváron; *Hunyadi János* tiszthelyettes *Hegedüs Mária* özvegygel Sárbogárdon. — A szombathelyi III. sz. csendőrkerületben: *Fegyver Árpád* tiszthelyettes *Töttösi Erzsébet* Harkányban. — A pécsi IV. sz. csendőrkerületben: *Gergác József* törzsőrmester *Knapp Erzsébet* özvegygel Hosszúhetényben; *Szabó Sándor III.* őrmester *Bak Máriával* Kiskunlacházán; *Pap Ferenc I.* őrmester *Farkas Máriával* Erdősokonyán. — A szegedi V. sz. csendőrkerületben: *Szécsi István* őrmester *Ainus Rozálával* Csanádapácán; *Mónus János* őrmester *Bácsi Teréziával* Gyomán.

Ludovikába pályázókat a szerkesztőségünkbe leadott címábrázoló mértanból felvételi vizsgára lelkiismeretesen és biztosan előkészít.

Kérelmek. *Mészáros István III.* csendőr (Szomoróc, u. p. Kerca, Vas m.) tudakozódik annak a csendőrnek neve és címe után, ki az 1926. évi országgyűlési képviselő választások alkalmával a budapesti I. sz. kerülettől a kistarcsai örsről a szomoróci különítményre volt vezényelve.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szives figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozása vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikon rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám“.

Berény. Az 1924. évi 5100/M. B. kormányrendelet II. fejezet 15. pontja értelmében az elhalt nyugállományú csendőrségi eltemetésére a nyugdíj és a családi pótlék (ha az illető családi pótlékot is élvezett) 1 százalékának hetvenszerese illetékes.

Villany. Kérje a megtérítését.

Gárdonyi II. 1. Az örsöknek juttatott földekből a nősöket is részesíteni kell. Természetesen látjuk azonban, hogy abban az esetben, ha az illető nős a gazdasági év kezdete után, tehát akkor került az örsre, amikor a gazdálkodást a közzgazdálkodás és az örsre már régebben beosztott nősök megkezdtek, az ujonnan odahelyezett nősnek vagy kell várnia a következő gazdasági évig vagy pedig úgy kell neki egy részt juttatni a földből, hogy a megmunkálás eddigi költségeit visszatérítse vagy a közzgazdálkodásnak vagy valamelyik nős bajtársának, aszerint, hogy kinek a földrészéből kapott. 2. Ez olyan kérdés, amit általánosságban nem lehet így vagy úgy leszögezni. Sok mindentől függ, ezért szolgálati uton az osztályparancsnoksághoz kell felterjeszteni

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	16'80 P
Ugyanaz „Herkules Loden“ minőségben	— — — — —	19'50 „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — —	18'50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — —	25'60 „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt	— — — — —	8'80 „

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

FIGYELEM! A legmesszebbmenő fizetési feltételek! Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

cs. és kir. udvari szállító

IV. KIGYÓ-U. 5. KLOTILD-PALOTA

Brillians, aranyékszerek, Ezüstárak. Verseny és dísz tárgyak. Evőeszközök. Elsőrendű, mindennemű svájci órák a legjutányosabb áron.

KEDVEZŐ RÉSZLETFIZETÉS MELLETT IS

Óra és ékszerjavítás k. Saját műhely.

HORVÁTHENDRE

óras és ékszer kereskedő
SZÉKESFEHÉRVÁR
Kossuth-utca 8 szám.

Svájci gyártmányú csendőrségi strapa és díszórák. Arany és ezüst ékszerek, hangszerek, zongorák, látszerek dus raktára.

CSENDŐRSÉGNEK ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Irógépek Remington, Royal, Underwood, Adler, Ideal, Monarchésegység irógépek havi 20-40 pengős részletre is. „Energia“ Alkotmány-u. 31. Mezőgazdák mellett.
TELEFON: 141—05. TELEFON: 141—05.

az ügyet. 3. Ha valaki a gazdasági év kezdetén — a sikerben nem bizva — lemondott az öt megillető földrész használatáról, semmi joga sincs arra, hogy a részét követelje akkor, amikor szép termés mutatkozik. 4. Válaszunk ugyanaz, mint a 2. pontra. Általában ilyen tekintetben csak a helyi viszonyok alapos ismerete mellett lehet világosan látni és dönteni s mi különben is csak véleményt mondhatunk, anélkül, hogy annak bárkire nézve is kötelező ereje lehetne. Ezért az ilyen vitás kérdéseket szolgálati uton az osztályparancsnoksághoz kell felterjeszteni döntésre.

Szántó 27. 1. A vámországba jelenleg nincs felvétel, egyelőre azt sem lehet tudni, hogy a felvételek mikor kezdődnek meg újra. 2. Ha közvetlen az átlépés, akkor beszámít. 3. Ott sem vonnak le semmit. 4. Most bármikor kérheti. 5. Olvassa el lapunk f. évi 12. számában »Mohács« jellegre küldött üzenetünket.

J. J. csendőr, Szob. Volt tartalékos tisztek címét nem áll módunkban megállapítani.

Önkéntes iskola. 1. Nem tagja a honvédségnek, tartózkodási helye ismeretlen. 2. Tartalékos volt, címét nem lehet megállapítani. 3. Vitéz Rummy (Potocsnik) Jenő ny. tábornok címe: Budapest, V., Csáky-utca 4. II. em. 12.

Kékes. Az 52.283/IX. 1923. B. M. sz. rendelet csak ajánlotta a törvényhatóságoknak, hogy a levelében említett vásár és ünnepnek délelőtti italmérési tilalmat léptessék életbe, de kötelező rendelkezés e tekintetben nem történt s így a tilalom életbeléptetése elmaradt. 2. Vasár- és ünnepnapokon égetett szeszes italok kimérésének tilalmát a 94.537/1921. K. M. sz. rendelet 6. §. mondja ki. Ez a tilalom ma is életben van.

Internátus. Nem futotta az időből, de a legközelebbi számban jön.

Bánffyhungad. 1. Szerintünk elegendő az őrsparancsnok engedélyét kérni, hogy a legénységi szobában rádiót állíthasson fel. 2. Kókai Lajos könyvkereskedésében (Budapest, IV., Kammermayer Károly-utca 3. sz.) megrendelheti József kir. herceg »Háborus élményeim« c. könyvét. Az I. kötet ára 50 P, a II. köteté 60 P. 3. Ezt nem tudjuk. 4. Egyedül.

Hajómester. Ha a csendőrségtől közvetlenül lép át a folyamórséghez, a csendőrségi szolgálati idejét a nyugdíjába beszámítják, kötelezőjébe azonban csak 3 évet lehet be-

számítani, de e tekintetben a közvetlen átlépés nem fontos. Most nincs felvétel s ha lesz, akkor is csak rendfokozat nélküli folyamórként veszik fel. A hajómesteri rendfokozatot 5 év alatt érheti el több vizsga letétele után. Továbbszolgálatra csak kötelezője letelte után jelentkezhetik s csak akkor dől el, hogy arra alkalmasnak tartják-e vagy sem.

Kolozsvár. A Szut. 186. pontjának 2. bekezdése értelmében a napos szolgálatban álló csendőr, ha öt ebben szolgálata nem gátolja, a napirend szerinti foglalkozás befejezése után a takarodóig a laktanyából eltávozhatik. Az utasítás a szolgálat érdekeitől teszi függővé a napos csendőrnek ezt a jogát, világos tehát, hogy az őrsparancsnoknak vagy helyettesének ebbe beleszólása van. Hogy azután szolgálati elfoglaltság híján a napos csendőr milyen magáncéllal távozhatik a laktanyából, azt az utasítás nem tárgyalja, az tehát a napos csendőr dolga. Az utasítás a folytonos laktanyához kötöttségen akar enyhíteni, de ha egyesek a szolgálat rovására akarnák ezt a jogukat kihasználni, ott van az őrsparancsnok, hogy ennek gátat vessen. Persze ezt sem jó szükségtelenül túlzásba vinni. Az ugyanis hamarosan kiderül, hogy az utasításadta könnyítéseket ki használja fel okosan s túlzás nélkül és ki igyekszik azzal visszaélni. Az utóbbi megakadályozására aztán van eszköz bőségesen, csak élni kell vele. 2. E tekintetben nagyon eltérőek a vélemények, szóba került ez már többször és valószínűleg lesz még róla ezután is szó. Egyesek véleménye az, hogy az ilyen dióhéj-összeállítások a szóban forgó tárgykörben, merev sablont termélnék a látóköri és rugalmasság rovására, mások meg mellette vannak. Mi inkább az előző véleményen vagyunk.

Sebesi th., Etyek. Az ígért felvételeket vártuk. Kár, hogy ki kellett maradnia. Mi időre dolgozunk, időre várjuk a küldeményeket is.

Árvácska. Bizony ott árvácska lesz egyelőre, mert a rendfokozatát nem tarthatja meg. Közvetlen átlépés esetén a csendőrségi szolgálata a nyugdíjba beszámít s ha a csendőrséghez katonai szolgálatból 30 napon belül lépett át, akkor természetesen a katonai szolgálati idejét is be fogják a nyugdíjába számítani.

Zsibó. Utmesteri tanfolyamok pályázatira vonatkozólag kísérje figyelemmel a Budapesti Közlönyt. Az állásokat is

Hogedő
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Citera

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók. Művésziesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld.

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára

Egyedül magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

FOX
GÖTZL LIPÓT

a legjobb szalagos légyfogó

Konyhák és istállók részére óriás alakban is kapható.

Mintával készséggel szolgál a gyár.

vegyi termékek gyára.
Budapest VII., Cserei utca 14

Világhírű

„Styria“ kerékpárok

és elsőrendű

„HUNTER“ gépek

összes alkatrészek. Legolcsóbban kedvező fizetési feltételek mellett szállít

DEMÉNYI ÉS FIA CÉG

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 4.

Kérjen árjegyzéket kerékpárokról, varrógépekről, gramolonokról.

A M. kir. csendőrség tagjai ismerik
világhírű eredeti
BRENNABOR **PFAFF**
kerékpárjaimat varrógépeimet

HERBSTER KÁROLY

BUDAPEST, VII., Károly-körut 9.

48 éve fennálló szaküzlet. Tűk, varrógép és kerékpár alkatrészek legolcsóbb beszerzési forrás.

BERANEK JÓZSEF

különtellett egyenruha szabómester

IV., KIRÁLYI PÁL-UTCA 6. SZÁM.

Békebeli kivitelben, tökéletes szabással készít

csendőrségi atilákat, úgyszintén lovagló nadrágokat

Csendőrségi tiszt és alliszt uraknak elismert egyenruha szállítója

GÁBOR LAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 30.

pályázatokkal töltik be, amint üresedés van. Azt természetesen ki kell várni s e tekintetben is a Budapesti Közlönyre bizza magát. Legyen szemfüles, ha eredményt akar elérni.

Arad. A volt cs. és kir. 28. népfőlkelő vadászszászlóalj irattára a gyulai alispáni hivatalban van.

Cs. L. A volt cs. és kir. 43. gyalogezred irattára a szegedi alispáni hivatalban van.

Bodrogköz. Csak abban az esetben illetékes az átköltözési költség, ha rokkant lelettel helyezték nyugállományba. Önnél ez nem forog fenn, mert amint leveléből látjuk, csak egy évre, ideiglenesen került nyugállományba.

Budapest. 1. Várja meg nyugodtan a parancsot, idejében megtudja. Biztosat úgy sem mondhatnánk mi sem. 2. Természetes, hogy kérheti. 3. Dolgoznak rajta, nem tudni, mikor lesz kész.

Kriminologus. Rendkívüli körülmények miatt beállott torlódásban csak most jöhetett sorra. Mai számunkban hozzuk. Hasonló dolgokat szívesen látunk.

Bácskai. Ha a gyakorlatban és prózában is olyan mélyen tud érezni, mint versbe szedve, akkor a fiatalok nevelése körül sokat tehet. A költői vágyakról azonban le kell mondania.

Egy elhibázott nyomozásról. Nem irt jeligét, ezért a nyomozás címével üzenünk. A nyomozást nem közölhetjük, mert a hibásnak látszó járort hozhatjuk a közléssel kellemtelen helyzetbe, anélkül, hogy a hiba elkövetéséről abszolút bizonyosságot szerezhettünk volna. Még az is lehetséges, hogy az a bizonyos borju nem volt az istállóban a kritikus időpontban. És hátha a másik járőr is tartott házkutatást? Olyan kérdések, amelyeket egyéb kérdésekkel együtt tisztázni kellene, ami pedig nekünk sem hatáskörünkben, sem módunkban nem áll. Az érdekeltek bizonyára jelentkeznének

a cáfolattal, ilyen vita pedig nem használna sem nekünk, sem önnek, sem az illetőknek, sem a közös ügynek. Ön egyébként nagyon szép és alapos munkát végzett s a leírást is tanulságosan állította össze. Talán lesz más is, aminek nincs ilyen kényes háttéré.

G. F. Ak. A Szut. 21. mellékletének 16/b. folyószáma szerint kell a jelentéseket megtenni, mert öngyilkosságra lehet következtetni, sőt amint ön írja, biztos, hogy öngyilkos lett az illető. Erre vonatkozólag csak azt jegyezzük meg, hogy az öngyilkosságnak látszó esetet nagyon alaposan kell megnézni, mert az öngyilkosság csendőr szemmel nézve talán sohasem »biztos«.

Kolozsvár 9. Ha elolvassa a lapunk f. évi 14. számának hirie között megjelent helyreigazítást, látni fogja, hogy a két cikk adatai között mutatkozó ellentét oka tollhiba. A szerző azonban helyreigazította s így a két cikk között ellentmondás nincs.

Zalavég. Olvassa el lapunk f. évi 9. számában közölt 48. sz. lekszikon válaszunkat.

Nyiregyháza. Nyomat sem találjuk.

T. I. ny. th., Szentistván. Szerezzen be a maga és felesége jövedelmi, vagyoni viszonyairól községi bizonyítványt, a gyermek munka- és keresetképtelenségéről orvosi bizonyítványt és nyilvántartó gazdasági hivatala útján ezeknek az okmányoknak a csatolásával terjessze fel a családi pótlék további folyósítása iránti kérvényét a belügyminiszter urhoz (VI. b. osztály). Bizony keserves dolog, mi nagyon sajnáljuk érte. Talán később kórházban vagy menhelyen kellene elhelyezni.

Szekelyföld. Olvassa el lapunk mai számában »Zalavég« jeligére küldött üzenetünket.

K. J., Gyöngyös. Felvehetnék, de jelenleg nincs felvétel.

MORT poloska-, rovar- és légyirtószesz

Poralakban is kapható
Mintával készséggel szolgál a gyár:

GÖTZL LIPÓT vegyitermékek gyára

Budapest, VII., Cserei utca 14.

A MÁV. és a csendőrség hivatalos szállítója

világhírű **THE WHITWORTH** kerékpárok

csendőröknek **16 pengős havi részletre.** Kerékpár alkatrészek lánc, pedál stb. gyári árban, külsők P. 680-tól, belsők P. 210-tól. Új kerékpárok 135 pengőtől kezdve

LÁNG IMRE műszerész-mester, kerékpár és gyermekkocsi gyári raktára, Budapest, Teréz-krt. 3 (sarok üzlet). Árjgyék 650 képpel ingyen.

Ne ügynök útján vegyen.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba- és konyha-
bútor a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig. —o—

BLEIER Rákóczi-út 30. Félemelet.

Több mint 32 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Előnyös 20—24 pengős havi részletre.
Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nagybani, eredeti gyári árban
nyergeket

külső gummikal 680, belsőkkel 210 pengőtől. — Kerékpárok 136 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár és motorkerékpármagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben —o— Nagy-árjegyzék 700 képpel ingyen

BUTORCSARNOK

ERNST GYULA, Budapest, VII., Dohány-utca 33.
(Klauzál-utca sarok) és Dohány-utca 50.

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek, Vidékre csomagolás.

Butorhitel

a csendőrség tagjainak **Sándor Ignác** butoráruháza. Budapest, VI., Dessewffy-u. 18-20 (Nagymező-u. és Vilmos császár-ut közöli). Szállít
készenléti kedvező fizetési feltételekkel **elsőrendű butorokat.**

BUTOR részletre **Ó Budapest 3.**
olcsón VI., **0-utca**

Postások és rendőrség szállítója.

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58—60

Öfensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(22).

És akkor elébeállt Gál Imre, aki észrevette, hogy Jolán meglátta és megértette a feléje lövelő lelketlen pillantásokat. Fájó szívvel átérezte a keserves kint, mely Jolán érzékeny lelkében dult és biztató, meleg tekintetével fogta meg Jolán könnyesre való szemét. Egyszerre annyi melegséggel tell meg a szive, annyi mindent szeretett volna mondani, de csak ennyit tudott odasugni.

— Jolánka, ne felejtse el, mindig arra gondoljon, hogy maga az én testvérem és hogy én vagyok a maga hűségesebb testvére.

Ennyi vigasztalást és bátorítást tudott csak kihozni a lelke mélyén tüzelő nagy szeretetből, de szerelmesen felárgoló szeme annál többet mondott.

Jolán kicsi szája idegesen megvonaglott és könnyben játszó szép kék szeme kimondhatatlanul hálával nézett Gál Imrére. Az együvé tartozás boldog tudata kapcsolta most össze szerelemtől lángoló szemüket és a boldogság megnyugtató érzése töltötte be a lelküket. Mindenről, még a közeli válásról is megfeledkeztek csak egymást nézték és kimondhatatlanul boldogok voltak.

De a boldogság mértéke a parányi pillanat. Hirtelen földrengető dübörgés szakította meg a boldogság édes mámorát. Sistergő prüszköléssel robbant be a vonat. Egy elkapkodott futó kézcsók s egy elsietett kurta kézszorítás s máris vitte a vonat Gál Imrét, ki az ablakból még sokáig integetett. A pályaudvaron könnybelábadt szemmel állt Jolán az apjára támaszkodva. Mindaketten szomorúan integettek a vonat után, ameddig csak látták s amikor a vonatzáró lámpás piros fényét is elnyelte a sötétség, husan hazaindultak.

Az uton hazafelé egy darabig szótlán haladtak egymás mellett. Gondolataik annyira lehűtötték őket, hogy egymáshoz nem volt szavuk, noha mindaketten egyre gondoltak. Már a kórház kivilágított homlokzata tünt elő a sűrűsödő sötétségből, amikor Venyige bácsi törte meg a csendet.

— Óriás, most jut eszembe. Te Jolán mit testvérekézel te a barátunkkal?

Jolán bizalmaskodón karolt az apjába.

— Hát tudod apus az úgy van, hogy Gál Imre testvéreül fogadott és én őt testvéremnek. Így lettem én az ő testvérkéje...

Venyige bácsi megállt és a lánya szemébe akart nézni, de a sötétben csak az arca fehér körvonalait látta.

— Óriás!

Jolán már régen várt a pillanatra, hogy az apja előtt kiönthesse csordultig telt szívét. Mint anyátlan árva szászoroson fájlalta, hogy nem volt senkije, akivel a szerelméről, a boldogságáról beszélhetett volna. Őszinte természetének nem volt ingyere a titkoltatás, mely mint megunt nyűg nyomta a lelkét. Mohó örömmel kapott hát az alkalom után; elérkezettnek látta az időt annak elmondására, hogy Gál Imre szereti őt és ő szereti Gál Imrét. Csak a szavakon gondolkodott még, hogy hogyan és milyen szavakkal mondja el apjának a nagy titkot. Már a nyelvén volt a kezdő szó, de nem mondta ki, mert elfogódott szerelmes lelke még megfelelőbb bevezetést keresett, amellyel elkezdhetné vallomását. Eza'utt újra elindultak és az apja hümmögve kezdett beszélni.

— Óriás! Testvére, így-ugy, jó... jó... hiszen nem mondom, dehát mégis... Óriás! Szóval azt akarom mondani Jolán, hogy csak a testvéri szeretet. Nehogy mást gondolj. Vigyázz kislány, nehogy másképen is megszerezsd

és abban a hiu reményben ringasd magad, hogy elvesz feleségül. Az óriás... meg te...

— Te szegény eltorzított kis béka, — folytatta magában a keserves gondolatot Venyige bácsi és észrevétlenül egy kövér könnycseppet morzsolt el a szemében.

— Óriás, azért mondom csak, mert ez a Gál Imre derék, jóra való fiu, nem érdemeinél, hogy ugrasd vagy ilyesfélét... Hálás természetű, nehogy félreértsd a hála megnyilvánulását. Aztán ez nagy ember, óriás, ennek még nagy jövője van... Édes kislányom nem szabad kihasználni a helyzetet, nem szabad visszaélned ennek a derék embernek a jóságával... Megszólnának az emberek Jolánkám. Azt mondhatnák, hogy azért mert halálos betegségéből kiápoltd a nyakába varrtad magad...

Jolán szive elszorult és lördölőfékeként kinyitott apjának szavai, annál fájóbban, hogy most, éppen most kellett hogy ezeket mondja az apja, amikor ő most akarta megvallani, hogy halálosan komoly, nagy szerelmmel szereti Gál Imrét. Szívét megint a torkában érezte, ahogy sebesen kalapálva fojtogatta és csak annyit tudott az apjának suttogva mondani.

— Nem... nem...

— Óriás, úgy van kislány. Ez a helyes. Okosnak kell lenni. No, jó éjszakát.

Bucsuzott Venyige bácsi a szobája előtt és szokása szerint homlokán csókolta Jolánt. A folyosón ekkor már csak az éjjeli lámpás égett s az is távolabbra esett a Venyige bácsi szobájától, úgy hogy a gyenge félhomályban Venyige bácsi nem látta meg, hogy a lánya szeme tele volt könnyel.

— Jó éjszakát apus!

Köszönt el Jolán fátyolos, leheteles hangon és a szobájába sietett. Ideges kapkodással zárta magára az ajtót és aztán az ágyra dobta magát. Remek szöke haja kibomlott s mint sziporkázó tüzelő aranyfolyó omlott a párnára, magába fogadva a forró tüzpatakat, mely Jolán égő szeméből folyt. Görcsös zokogás rázta fájdalomtól vonagló vézna testét és kétségbeesetten tördelte finom kis kezét.

— Istenem, Istenem miért vagyok én ilyen szerencsétlen? Mit vétettem!? Miért versz engem ártatlanul?!... Miért van az, hogy az egyik ember szerencsés és a másik szerencsétlen? Istenem uram, miért nem mérsz egyforma mértékkel!? Miért csak énnekem nem lehet örömem boldogságom!? Miért, miért?

Órákig töprengve kinlódott az ágyon, de jajjongó lelke nem kapott választ a megfejthetetlen örök kérdésre. Keserves lelki fájdalmában elernyedett testtel szinte alétlan hevert, amikor egyszerre andalító kellemes érzés kezdte átjárni tespedt tagjait. Valami jóleső illat felhőzte körül és csillápitólag hatott felajzott idegzetére.

Felállt s mint a nehéz álmából ébredő fátyolos szemmel nézett körül. Egyszerre megnyitott a szeme; meglátta a pohárban az ibolyabokrétát. Az asztalra hajolt. A selymes kis ibolyaszirmok kedvesen megörögatták könnytől ázótt arcát. Szomjasan szitta magába a mámorító virágillatot. Aztán a kezébe vette a bokrétát és gyönyörködve csodálta meg a kecses virágszirmokat, Isten legszebb alkotását. A könnye elapadt, a szeme felragyogott és a szívéből eltűnt a bánat. Az átható finom virágillattal valami zsongító, csodálatos érzés szállt a lelkébe. A tavasz ígérete, a szerény kis ibolyák felelték meg a kérésre és ő boldog megnyugvással értette meg a rejtelmes természet nagy titkát, hogy a jó Isten mindenkinek egyaránt juttat a derűs, napsugaras tavaszról.

XXIX.

Kedves Jolánka!

Mindakét levelét megkaptam és hálásan köszönöm, hogy ilyen hosszú, kedves levelet írt, míg én egyet sem. Nagyon restellem mulasztásomat és kérem, bocsásson meg érte, de a világért se gondolja, mintha én testvérkémről egy percig is megfeledkeztem volna. Hiszen azért mindenesetre megérezhette, hogy gondolatban mindennap felkerestem. Nem is a megfeledkezés volt hallgatásom oka, hanem inkább csak az, hogy nagy elfoglaltságom mellett nem jutottam eddig a levélíráshoz. Nagyon kedves, hogy olyan szívesen érdeklődik sorsom felől, azt kívánva, hogy mindenről irjak, mi rám vonatkozik, hol, hogyan s mint élek? Megpróbálom, ha nem untatom, hogy megismertessen új környezetemmel. Mert hiszen mint legutóbbi levelező lapomon, melyen új címemet közöltem, már megírtam, azóta áthelyezték. Idestova már két hónapja, hogy itt vagyok új örsömön. Bár mint legényember az ember könnyű podgyással utazik, mégis tagadhatatlan, hogy nagyon szakad el régi, megszokott környezetétől. Képzalheti Jolánka, hogy milyen nehezen váltam meg Babos örmestertől, aki olyan gondoskodó jó előjáróm volt, hogy édes anyám se lehetett volna jobb. Mondhatom, hogy különösen eleinte nagyon nehezemre esett az ő jóságos és mindig nevelő vezetését nélkülözni. Bár nem panaszkodhatom e tekintetben itt sem, mert új örsparancsnokom is szívesen fogadott. Czauber Jenőnek hívják, örmester, nagyon alapos, derék embernek látszik. Alig pár hónapja, hogy megnősült; szép, fiatal felesége van, kivel a laktanya közelében bérelt kis házban lakik. Mihelyt kötelességei engedik, mindig hazajön s olyankor aztán úgy érzem magam, mintha én volnék az örsparancsnok, pedig még csak örsparancsnokhelyettes vagyok.

Ahogy kívánta, Jolánka, megismertetem a többi bajtársaimmal is. Négyen vannak. A legidősebb Czirók Abel, aki már tíz éves csendőr, de még nem volt altiszti iskolában. Nem is vágyik az altiszti állásra, mert azt mondja, hogy nagyon boldog, hogy egyáltalában csendőr lehet. Nem lustaságból, mert mindamelllett jól használható, szorgalmas csendőr, talán inkább éretlenségből nem vágyik többre. Mert akármilyen furcsán hangzik, de ez a Czirók Abel a deres hajával még mindig gyerek. Olyan mókás, bolondos, hogy még olyat nem láttam. Még a legkomolyabb helyzetekben is tréfára jár a szája. A multkor egyszer együtt portyáztunk. Olyan sűrű éjszaka volt, hogy alig láttunk. Meredek hegyen ereszkedtünk lefelé, szinte négykézláb kuszva. Izzadva, óvatosan másztunk, mert nem tudhattuk, hogy melyik pillanatban zuhanunk le a szakadékba. Amikor a legjobban szorultunk, akkor nevetgélve mondja Czirók Abel, hogy neki nem eshetik baja, mert vigyáz rá a Dani pajtás. Elmesélte, hogy Dani pajtás valaha csendőrtársa volt, akivel elválhatatlan jóbarátok voltak. Elbeszélte aztán, hogy Dani pajtás meghalt és mint jó csendőr felkerült a mennyországba. Ott meg nincsen egyéb dolga, mint hogy csak a pajtására, Czirók Abelre vigyáz. Hát így ő nem kell hogy vigyázzon magára, mert örökös felette Dani pajtás. Amikor ezt így nevetve elmesélte, egy lombos ágba fogódzkodva mondom neki, hogy nem látok semmit és úgy érzem, mintha valami szakadék meredek partján mászkálnánk. Jó lenne, ha előszedné a zseblámpát, addig csak kitartana az elem, míg valami járható utra találunk. »Meg lesz örsvezető ur tüstént.« Felelte Czirók Abel és aztán a felleget sötét égre kiabált. »Hé, Dani pajtás hallod-e? Hová dugtad a mennybéli lámpást? Nézed-e, hogy nem látunk és elveszünk, ha nem gyujtsz világot!« Már épen bosszankodva rá akartam szólni, hogy ne papoljon, hanem szedje elő a zseblámpáját, amikor mint az elhuzott kárpit, a legsötétebb felhő hirtelen elvonult.

Egyszerre kibujt a hold és megvilágított minket, amint éppen a szakadék szélén szorongtunk. Czirók Abel tele szívvvel kacagott és kalapját meglenggetve kiáltotta az ég felé »Köszönöm Dani pajtás!«

Hát ilyen bolondos fiú ez a Czirók Abel. Utána rangban következik, de jóval fiatalabb Szelniczky Kázmér. Az örsön csak úgy hívják a »lovag«, mert ő azt mondja magáról, hogy lovag Szelniczky Kázmér, de mert az anyakönyvi lapjába nincs beírva, hát hivatalosan nem használhatja a lovagi címet. Azt állítja, hogy a nagyapja lovag Szelniczky Tádé Bem apóval jött be Magyarországra és vitézül végigverekedve a szabadságharcot magyarrá lett. Nagyon értelmes, jó csendőr. Minden szépért és jóért lelkesedő, de lobbanékony természet.

Aztán a legfiatalabb csendőr Vigh Menyhért, aki fiatalága ellenére már nagyon komoly, törekvő, szorgalmas, folyton a könyvet bujja. Azt hiszem még sokra viszi.

Azután, hogy az örsünkön a vigság ne legyen túlsúlyban, itt van még Bus Ambrus a próbacsendőr. Erről igazán még semmit sem tudok írni, mert hiszen mint próbacsendőr még csendőri csecsemőkorát éli és ahogya pólyásbabáról nem tudni, hogy milyen emberré fejlődik, úgy Bus Ambrusról sem tudhatjuk még, hogy milyen csendőr lesz majd belőle.

Ezek után, hogy az örsöt bemutattam, megismertetném még a vidékkel, ahol ezentúl szolgálni fogok. A havasok országába kerültem. Azért írom így, mert valóban egy külön világ ez itt a határszálen nássze az ország fővárosától, de még a megyeszékhelytől is. Erdőborított, gyönyörű nagy hegyek pompás, tiszta levegővel. A sziklahasadékok között karcsu zergék szökdécselnek és a havas ormokon a havasi gyopár virít. Minden nagyon szép csak az emberek, kik itt laknak, azok vagy legalább is egy részük tisztátlan és rút. Községünknek négyezer lakosa van, ebből nagyon kevés a magyar, csak az értelmiség és a hivatalnokok. A többi háromfelé oszlik, melyből a többség oláh. Ezek teljesen elmaradt, földhözragadt szegény népség. Nem rossz emberek tulajdonképen, mert nagyon engedelmesek, jól lehetne vezetni őket. De hát az a baj, hogy csak a a pópára hallgatnak, azok meg kihasználják és éppen ezért teljes baromi butaságban tartják ezt a különben tanulékony, jobb sorsra érdemes parasztságot. Ami annál nagyobb baj, mert népünk így teljesen ki van szolgáltatva a kazároknak. Ezek azok a hirhedt kaftánosok, hernyósapkát viselnek s elálló füleik mögöl dugóhuzócsan sodort hajgerezdek lógnak ki. Pizkosak, rútak, ravaszok, minden gonoszságra hajlók, mint az élősdiék már úgy beleették magukat a nép eleven testébe. Minden gátló hatósági intézkedés ellenére beszivárognak ide Lengyelországból és gombamódra szaporodnak. Mint a hernyók a falevelet, úgy lerágnak ezek mindent, ahol ezek élősdiének minden elpusztul. Úgy hallottam, hogy volt itt egy lezességes, jóra való magyar zsidó, aki a faluban szatócskodott és szorgalmas munkájából háborítatlanul egészen jól megélt, amíg a kazárok beözönlöttek. Ezek aztán kimarták innen, leköltözködött az Alföldre, mert nem tudott melléjük megélni.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN szászados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.
Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly